

Lagvärdar - ett spel för gallerierna?

– En studie om senior- och ungdomslagets syn på lagvårdsarbetet

Ida Björklund & Maria Norlin

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN

Examensarbete 38:2007

Sport Management: 2004-2007

Handledare: Birgitta Fagrell

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats var att undersöka hur berörda fotbollslag i senior- och ungdomsserierna har uppfattat lagvårdsarbetet, genom att problematisera och belysa behovet av lagvärdar och vilka effekter som lagen ser av detta arbete. De frågeställningar som vi använde var: Anser berörda lag att det finns ett fortsatt behov av lagvärdar och hur uppfattar lagen själv idén med lagvärdar? Uppnår lagvärdarna sitt syfte, utifrån Stockholms Fotbollförbunds riktlinjer? Är lagvårdsutbildningen tillräcklig, sett utifrån dagens utformning? Har säkerheten runt matcherna förbättrats, i och med införandet av lagvärdar?

Metod

Vi har gjort en totalundersökning omfattande samtliga lag som spelar i Stockholms Fotbollförbunds seriesystem och omfattas av kravet på lagvärd. Datainsamling har skett i form av enkät, utformad i samråd med Stockholms Fotbollförbund.

Resultat

Majoriteten av de responderande lagen anser att ett fortsatt behov av lagvärd finns. På frågan om lagvärdarna uppfyller sitt syfte, skiftade svaren. Många anser att de uppfyller sitt syfte, dock visade svaren på att många av respondenterna som svarat ja, trots detta inte vet hela innebörden av lagvårdsarbetet. De som är negativa till lagvårdsarbetet tycker i många fall att det är en extra börda som läggs på laget. Resultatet visade vidare att respondenterna i stor utsträckning anser att utbildningen är tillräcklig, samt att effekten av lagvårdsarbetet har inneburit att det blivit lugnare kring de flesta matcher, samtidigt som det inneburit en större förståelse för domarens utsatta roll under match.

Slutsats

Vår uppfattning efter genomförd studie var att syftet med lagvårdsarbetet är bra, men att det i praktiken inte uppnår syftet. Åtgärder och förbättringar måste vidtas för att detta arbete skall kunna fungera i framtiden. Förslag på åtgärder är ett tydligt utformat regelverk för lagvärdar och fadderskap där äldre spelare syftar att fungera som goda förebilder för yngre spelare.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	3
1.1	BAKGRUND	3
1.2	LAGVÄRDENS UPPGIFT	4
1.3	UTBILDNING FÖR NYA LAGVÄRDAR	5
1.4	SYFTE	7
1.5	FRÅGESTÄLLNING	7
1.6	TIDIGARE FORSKNING	8
1.6.1	<i>Fotbollsvåld</i>	8
1.6.2	<i>Våldets framväxt</i>	10
1.6.3	<i>Forskning med genusperspektiv</i>	13
1.7	TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	14
1.7.1	<i>Förändring av första och andra ordningen</i>	15
1.7.2	<i>Gruppens identitet</i>	15
1.7.3	<i>Förändringsprocesser</i>	16
2	METOD	19
2.1	URVAL	19
2.2	AVGRÄNSNING	20
2.3	BORTFALLSANALYS	20
2.4	PROCEDUR	21
2.5	RELIABILITET	22
2.6	VALIDITET	23
2.7	METODKRITIK	23
3	RESULTAT	25
3.1	BEHOV AV LAGVÄRD	26
3.1.1	<i>Upplevt behov av lagvärd</i>	26
3.2	UTVÄRDERING AV OM LAGVÄRDSARBETET UPPFYLLER SITT SYFTE	27
3.2.1	<i>Kännedom om ytterligare påföljder</i>	27
3.2.2	<i>Uppfattning av om lagvärdsarbetet uppfyller sitt syfte</i>	28
3.2.3	<i>Upplevelse av utbildning av lagvärdar</i>	29
3.2.4	<i>Uppfattning om nolltolerans</i>	30
3.3	EFFEKT AV LAGVÄRDSARBETET	31
3.3.1	<i>Upplevd säkerhet i samband med lagvärdens införandet</i>	31
3.3.2	<i>Upplevd säkerhet i dagsläget</i>	32
3.3.3	<i>Attityd mot domare</i>	33
3.3.4	<i>Inställning till nya regelns innebörd vid avsaknad av lagvärd</i>	34
3.3.5	<i>Hot/våld mot lagvärdar</i>	34
3.4	SAMMANFATTNING AV RESULTAT	35
4	DISKUSSION	36
4.1	UTBILDNING	36
4.1.1	<i>Införandet av lagvärdar sett ur ett teoretiskt perspektiv</i>	37
4.1.2	<i>Implementeringen av lagvärdsarbetet</i>	38
4.1.3	<i>Upplevda brister i lagvärdsarbetet</i>	39
4.1.4	<i>Regelverk</i>	39
4.1.5	<i>Effekt och behov</i>	40
4.1.6	<i>Den ekonomiska inverkan</i>	41
4.2	SLUTSATS	42
4.3	FORTSATT FORSKNING	42
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	44

BILAGOR

Bilaga 1 Käll- och litteratursökning

Bilaga 2 Missivbrev

Bilaga 3 Enkät ställd till lagen

Bilaga 4 E-postpåminnelse

Bilaga 5 Frågeställningarna kopplade till enkätfrågorna

Bilaga 6 Svarsfrekvens

TABELL- OCH FIGURFÖRTECKNING

FIGUR 1 – ARBETSGRUPPENS IDENTITET	16
FIGUR 3 – KÄNNEDOM OM YTTERLIGARE PÅFÖLJD FÖR LAGVÄRD SOM EJ FÖLJER REGLERNA.....	27
FIGUR 4 – UPPFYLLER LAGVÄRDARNA SITT SYFTE	28
FIGUR 5 – UPPLEVELSE AV UTBILDNING AV LAGVÄRDAR.....	29
FIGUR 6 – TILLRÄCKLIG KUNSKAP OM NOLLTOLERANS?	30
FIGUR 7 – HAR SÄKERHETEN FÖRBÄTTRATS MED INFÖRANDET AV LAGVÄRDAR?	31
FIGUR 8 – ÄR SÄKERHETEN FULLGOD I DAGSLÄGET?	32
FIGUR 9 – HAR ATTITYDEN MOT DOMAREN FÖRÄNDRATS?	33
FIGUR 10 – INSTÄLLNING TILL NYA REGELNS INNEBÖRD VID AVSAKNAD AV LAGVÄRD... 	34

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Fotbollen är idag en av Sveriges populäraste sporter¹. Intresset runt de allsvenska matcherna är stort.² Tyvärr har antalet bråk och hot mot domare under matcherna ökat och detta har spridit sig ner i divisionerna.³ Detta ledde till att Stockholms Fotbollförbund drabbades av negativ medieuppmärksamhet avseende lag i de lägre serierna och i ungdomsfotbollen. Politiker, sponsorer och föräldrar reagerade på denna negativa uppmärksamhet som fotbollen nu fick och ville se en förändring till det bättre.⁴ Stockholms Fotbollförbund ansåg att det inte var acceptabelt att spelare, ledare och föräldrar på grund av fotbollen blev mål för civildomstol, utan Stockholms Fotbollförbund ville genom förebyggande åtgärder bekämpa problemen innan de uppstod. Uteslutning av lag ur seriesystemen, som tidigare varit åtgärden, tycktes heller inte vara effektivt för att minska domarens utsatthet i matchsituationer. 2001 tillsatte därför Stockholms Fotbollförbund en arbetsgrupp som skulle undersöka hur man skulle kunna råda bot på denna situation (hotet mot domare), som nu blivit ohållbar.⁵

Den tillsatta arbetsgruppen kom upp med förslaget att varje lag, från och med division 4 herrar och ner till division 8 herrar, samt pojkar 15-18 år, under match måste ha minst en licenserad lagvärd. Syftet med lagvärdarna var att minska hot och våld, främst mot domare. Förhoppningen från förbundets sida var att domarna skulle börja ses som medspelare snarare än motspelare, samt att förhållandet mellan domare och fotbollsspelare/ledare/supporter runt planen skulle förbättras. Förbundet ville även se en positivare trend beträffande antalet nyutbildade domare som fortsatte att döma efter första säsongen, då det nu bara var 20 % av de årligen 1000 nyutbildade domarna som fortsatte.⁶ Denna nya regel, med lagvärdar, togs i bruk från och med säsongen 2002⁷ för division 4-8, 2004 för pojkar 16-17 år och 2005 för pojkar 15 och 18 år.⁸

¹ Riksidrottsförbundet <riksidrottsforbundet@rf.se> Idrotten i siffror <<http://www.rf.se/files/%7B0CCC26A1-ABDE-4F9E-8266-4BAABF62A7DE%7D.pdf>> (Acc.2007-02-05)

² Riksidrottsförbundet <riksidrottsforbundet@rf.se> Idrotten i siffror <<http://www.rf.se/files/%7B0CCC26A1-ABDE-4F9E-8266-4BAABF62A7DE%7D.pdf>> (Acc.2007-02-05)

³ PowerPointpresentation om lagvärdar från Stockholms Fotbollförbund.

⁴ Ibid.

⁵ Thomas Björkman, Intervju 070108, Anteckningar i författarnas ägo.

⁶ PowerPointpresentation om lagvärdar från Stockholms Fotbollförbund.

⁷ Ibid.

⁸ De högre divisionerna (allsvenskan och division 1-3) ansvarar Svenska fotbollförbundet för, varvid dessa divisioner inte berörs av regeln om licenserade lagvärdar.

1.2 Lagvärdens uppgift

Alla personer som fyllt 18 år kan utbilda sig till lagvärd. När utbildningen är genomförd registreras personen hos Stockholms Fotbollförbund, samtidigt som personen får en lagvärdsligitimation. Denna legitimation kostar 20 kronor och måste förnyas vart tredje år. Om lagvärdsligitimationen saknas vid match, skall lagvärden istället uppvisa vanlig legitimation. Genom detta kontrolleras uppgifterna om lagvärden i efterhand hos Stockholms Fotbollförbund, dock tillkommer vid försummelse att uppvisa lagvärdsligitimation en administrativ avgift på 100 kronor, som sedan höjs för varje gång lagvärden glömmet sin legitimation. Utöver lagvärdsligitimationen skall lagvärd vid match bära en gul lagvärdsväst, detta för att domaren vid behov, lätt skall kunna identifiera lagvärden.⁹

Lagvärden skall innan match infinna sig i god tid vid matcharenan, vara närvarande under hela matchen, samt vara den sista från sitt eget lag som lämnar matcharenan. Vid match skall lagvärden antecknas på laguppställningen. Denne får dock ej vara ”spelande” spelare. Undantaget som finns är att man kan byta lagvärd i halvlek. Innan matchen blåses igång skall lagvärd från respektive lag hälsa på varandra, samt presentera sig för domaren. Därefter skall denne se till att laget är ute på matcharenan vid utsatt tid samt att lagen hälsar på varandra och domaren. Under matchens gång ska lagvärden stödja domaren, samt se till att denne känner sig trygg. Utöver detta skall lagvärden kontrollera att enbart spelare och ledare som står med på laguppställningen, finns inom området vid avbytarbåset, samt se till att supportrar håller sig på behörigt avstånd från planen. Om incident uppkommer under match skall lagvärden lugna spelare från det egna laget, samt ledare om så behövs. Skulle utvisning uppkomma under matchen skall lagvärden följa denne spelare till omklädningsrummet. I halvlek och efter avslutad match skall lagvärden se till att inga diskussioner uppkommer mellan de egna spelarna och domaren, samt att spelarna går till respektive omklädningsrum. Slutligen skall domaren och lagvärden stämma av matchen tillsammans. Om någon incident skulle ha uppkommit skall detta rapporteras in till Stockholms Fotbollförbund, samt till den berörda föreningen.¹⁰

Det är alltid det egna laget som ansvarar för att lagvärd finns vid match och det är hemmalaget som har huvudansvaret för domarens säkerhet. Om lagvärd saknas vid matchstart skall domare ej blåsa igång matchen. Detta skall göras för att trygga domarens säkerhet och

⁹ Power Pointpresentation om lagvärdar från Stockholms Fotbollförbund.

¹⁰ Ibid.

hjälpa denne runt matchen. Det lag som saknar lagvärd, döms som förlorande lag med 0-3. Skulle båda lagen sakna lagvärd, tilldöms båda lagen förlust med 0-3.¹¹

Som en del i arbetet med lagvärd måste lagen inför varje säsong skriva under ett certifikat och insända certifikatet till Stockholms Fotbollförbund. I och med att laget skriver under, förbinder de sig till att bekämpa våld och fusk i samband med utövning av fotbollsspel inom Stockholms Fotbollförbunds verksamhetsområde. Undertecknandet av certifikatet innebär vidare att lagen förbinder sig att utse en eller flera lagvärdar för respektive lag. Dessa lagvärdar måste uppfylla de krav på utbildning som Stockholms Fotbollförbund har. Lagvärden fungerar sedan som kontaktperson i ordningsfrågor gentemot Stockholms Fotbollförbund. Utöver detta förbinder sig lagen att aktivt bedriva förebyggande verksamhet om Fair Play/Rent Spel, samt att informationen om certifikatets innehåll och innebörd sprids till övriga medlemmar i laget. Det är detta som från och med 2006 går under namnet *nolltolerans*.¹²

Lagvärdarbetet har nu pågått under 5 år och nu vill Stockholms Fotbollförbund utvärdera detta arbete. De vill undersöka hur föreningarna ställer sig till detta arbete med lagvärdar och om föreningarna anser att lagvärdarbetet bör fortsätta i framtiden.¹³

1.3 Utbildning för nya lagvärdar

Mötet, som kallades för Lagvärdutbildning, hölls i Stockholms Fotbollförbunds lokal Knivsta den 30 och 31 januari, 2007. Sammankallningen till mötet hade skett via postutskick till de berörda lagen. Deltagarna bestod av tränare, lagledare samt anhöriga till spelare i ”pojkar 15-lag”. Dessa lag har från och med säsongen 2007 krav på sig att ha minst en lagvärd vid samtliga tävlingsmatcher.¹⁴ Av den anledningen kallas varje lag som kommer upp

¹¹ Power Pointpresentation om lagvärdar från Stockholms Fotbollförbund.

¹² 2006 införde Stockholms Fotbollförbund arbetsnamnet nolltolerans. Detta som ett led i att minska svordomar och skällsord i samband med match. I och med nolltoleransens införande skall regelverket följas hårdare, än det tidigare gjorts. Domarna får inte längre ”se mellan fingrarna” som varit vanligt tidigare, på mindre förseelser så som svordomar.

För lagvärden innebär införandet av nolltolerans att denne skall jobba utifrån de riktlinjer som Nolltolerans har. Det innebär bland annat att lagvärden skall se till att språkbruket inom det egna laget är acceptabelt. Utöver detta skall lagvärden efter match vara tillgänglig för domaren, så att de tillsammans skall kunna diskutera de händelser som skett under matchen.

Lagvärden skall även kunna skicka in egen rapport till Stockholms Fotbollförbund om hur Nolltoleransens riktlinjer efterföljs av samtliga ”aktörer” på och runt planen.

¹³ Thomas Björkman, Intervju 070108, Anteckningar i författarnas ägo.

¹⁴ PowerPointpresentation om lagvärdar från Stockholms Fotbollförbund.

i seriespel med ett ”pojkar 15-lag” till att delta i denna utbildning. Utbildningen är två timmar lång och sker under en kväll. Deltagarna får där lära sig vad lagvårdsarbetet innebär, för att därefter kunna utbilda andra personer som omger laget till lagvärdar.¹⁵

Från och med årsskiftet 2006/2007 har Stockholms Fotbollförbund beslutat att ändra utbildningen för lagvärdar. Tidigare kunde varje utbildad lagvärd i sin tur utbilda nya lagvärdar, som i sin tur kunde utbilda lagvärdar och så vidare. Detta ledde till en så kallad snöbollseffekt,¹⁶ vilket resulterade i att kvaliteten på utbildade lagvärdar sjönk avsevärt.¹⁷ Därför har Stockholms Fotbollförbund valt att från och med säsongen 2007 låta två personer från varje förening komma till deras kansli för att få utbildning i lagvårdsarbetet. Dessa två blir sedan de enda inom det egna laget som får vidareutbilda lagvärdar. På så sätt vill Stockholms Fotbollförbund komma bort från den kvalitetssänkande snöbollseffekten.¹⁸

Under utbildningens gång framförde deltagarna att det förelåg oklarheter om hur vidareutbildningen av lagvärdar skulle genomföras hemma i den egna föreningen. En fråga som uppkom var vilken information som skall förmedlas vid kommande utbildning av lagvärdar i respektive lag, för att utbildningen skall anses som fullgod och lagvärdarna därmed anses vara utbildade. Svaret som gavs var att den av Stockholms Fotbollförbund utbildade personen ansvarar för att kvaliteten är fullgod. Vidare ställdes frågor när de som nu deltog i utbildningen själva skulle kunna utbilda lagvärdar. Här blev frågorna många och frustrationen stor, då det gavs många motstridiga uppgifter om vad som gällde. Detta reddes aldrig riktigt ut innan utbildningen avslutades.

Efter avslutad utbildning pratade vi med den ansvariga utbildaren och berättade hur vi uppfattat situationen och vilken information vi fått från Tomas Björkman, ansvarig för lagvårdsprojektet. Detta ledde till att han fick samla deltagarna en gång till för att förtydliga vad som verkligen gällde, nämligen att de kunde gå direkt hem och vidareutbilda. När vi gick därifrån var det mycket som kändes oklart, vilket även syntes och uttrycktes av irriterade deltagare. Denna irritation hos deltagarna kan komma att lägga sig som ett orosmoln över hela lagvårdsarbetet, vilket negativt påverkar den fortsatta processen med lagvårdsarbetet.

¹⁵ Tomas Björkman, Intervju 070108, Anteckningar i författarnas ägo.

¹⁶ Nationalencyklopedin <kundcenter@ne.se> Sökord: snöbollseffekt <<http://www.ne.se>> (Acc.2007-02-06)

¹⁷ Thomas Björkman, Intervju 070108, Anteckningar i författarnas ägo.

¹⁸ Ibid.

En annan fråga som uppkom under utbildningen var hur lagvärden skall kunna identifieras under match. I Stockholms Fotbollförbunds bestämmelser står det att lagvärden skall bära en speciell väst, alternativt jacka i avvikande färg. Dock sa den ansvarige utbildaren att detta bara var en rekommendation och att man inte kan tvinga någon att bära väst alternativt jacka. Vår tolkning av reglementet är att det där tydligt framgår att varje lagvärd skall bära väst eller jacka och att något alternativ till detta inte finns. Att ge otydliga och motsägelsefulla instruktioner redan vid första mötet leder lätt till att trovärdigheten sjunker hos åhörarna. Tydligheten skulle kunna förstärkas genom att bestämma att den lagvärd som ej bär väst eller jacka inte kan vara lagvärd. Således skulle en match inte kunna starta innan västförsedda lagvärdar finns.

En av de mest svårlösta paradoxerna i sammanhanget är att lagvärden finns i syfte att skydda domaren, men det är domaren som ska besluta att inte starta matcher där lagvärd saknas. Detta beslut innebär med stor säkerhet att domarens situation blir utsatt, då många parter med säkerhet skulle känna irritation över att matchen ej spelas. Domaren skulle i ett sådant läge med stor sannolikhet kunna bli, om inte hotad så i alla fall trängd av såväl spelare och ledare som publik. Således uppstår en kontraproduktiv effekt som motarbetar syftet med införandet av lagvärdar.

1.4 Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur berörda fotbollslag i senior- och ungdomsserierna har uppfattat lagvärdarbetet, genom att problematisera och belysa behovet av lagvärdar och vilka effekter som lagen ser av detta arbete.

1.5 Frågeställning

Följande frågeställningar ligger till grund för undersökningen:

- Anser berörda lag att det finns ett fortsatt behov av lagvärdar och hur uppfattar lagen själv idén med lagvärdar?
- Uppnår lagvärdarna sitt syfte, utifrån Stockholms Fotbollförbunds riktlinjer?
- Är lagvärdutbildningen tillräcklig, sett utifrån dagens utformning?
- Har säkerheten runt matcherna förbättrats, i och med införandet av lagvärdar?

1.6 Tidigare forskning

En stor del av forskning om fotboll handlar om fotbollsvåld och regelöverträdelser. Annan forskning är dock mer inriktad på hur ungdomsvåld uppstår och förebyggande åtgärder, medan en del forskning behandlar hur domslut skiljer sig åt mellan dam- och herrfotboll. Nedan följer en sammanfattning av dessa tre forskningsområden.

1.6.1 Fotbollsvåld

”I samband med VM-slutspelet i fotboll 1990 i Italien diskuterar flera stora morgontidningar den brutalisering man menar har skett inom fotbollen, bland annat som en följd av de ansevärd ekonomiska värden som står på spel. Idrotten har, menar man, blivit otillbörligt våldsam. Det sportmannamässiga uppträdandet får ge vika för en alltmer utbredd ”vinna till varje pris-inställning”.¹⁹ I dagens spel sparkar man hellre en gång för mycket, än en gång för lite på en duktig motståndare.

Diskussioner som förs i media berör inte bara brutaliseringen, utan även det fusk som uppkommit, så som dopning. Det talas idag inom forskningen om två bilder av idrotten, den kommersiella elitidrotten och idrotten som en social fostrare och dessa två sätts mot varandra.²⁰ Per Nilsson hänvisar i *Fotbollen och moralen - en studie av fyra allsvenska fotbollsföreningar* till en studie gjord av Gunter A. Pilz, omfattande fotbollsspelande ungdomar. Studien visar att det med stigande ålder finns en ökad benägenhet att bryta mot regler, för att nå sportslig framgång. Således ökar acceptansen för regelöverträdelser och ses som en del av spelet. Denna tendens att bryta mot reglerna fortsätter sedan med stigande ålder.²¹ Pilz menar, enligt Nilsson, att det är fotbollsföreningarna som uppfostrar sina spelare till en ”fair-foul” moral, det vill säga, en skola för osportslighet. Nilsson beskriver Sigmund Lolands resonemang kring problemet med att moralen idag har sjunkit inom fotbollen, vilket beror på tävlingsidrottens idé. Organisation och belöningssystem, särskilt på elitnivå, blir viktigare för självintresset då vinna till varje pris blir ett etablerat begrepp, vilket leder till att regelefterlevnaden kommer i andra hand. Moralerna har fått ge vika för den sportsliga framgången.²²

¹⁹ Per Nilsson, *Fotbollen och moralen en studie av fyra allsvenska fotbollsföreningar* (Stockholm: HLS Förlag, 1993), s. 11.

²⁰ Ibid., s. 13.

²¹ Ibid., s. 23.

²² Ibid., s. 26.

Inom den samhällsvetenskapliga forskningen kan man se belägg för ovan förda resonemang. Dessa forskare menar att de strukturella förhållandena såväl i samhället som i idrottens organisation, har drivit idrotten mer mot prestation och allvar, än ”lek”. De värderings- och beteendemönster som uppkommer hos spelarna på planen, speglar de krav som spelarna får genom den utformning och funktion som idrotten har i samhället idag. Regelefterlevnad och tävlingsmoral blir helt enkelt inte det som sätts i första rummet.²³

Per Nilssons undersökning visar att det inte finns något empiriskt belägg för ”vinna till varje pris-inställningen”. Dock kan Nilsson se en tydlig tendens till att seniorlagen är resultatorienterade, medan pojklagen ser det som en lekfull fritidsaktivitet, där efterlevnaden av fotbollens regler ses som självklar. Dock minskar denna inställning ju äldre pojklagen blir.²⁴ I samma undersökning frågades det om hur spelarna såg på regelöverträdelser. Där visade det sig att många spelare inte betraktar regelboken som det enda som talar om rätt och fel. De menar att det utvecklats ett förhållningssätt, ett slags praxis, till regler och fair play, där regelöverträdelser i vissa situationer anses vara, inte bara försvarbart, utan det förväntade beteendet.²⁵ I denna undersökning menade seniorspelarna att i den resultatorienterade fotboll som de praktiserade, så var regelöverträdelser som användes för att eliminera en hotande målchans, något av ondo, men som måste finnas inom toppfotbollen.²⁶ Nilsson menar att den utveckling som fotbollen haft, där både klubbens och den enskilde spelarens prestige och finansiella situation sätts på spel vid varje match, gör att idrottsmoralen hos spelarna utsätts för prövning. Benägenheten till häftiga känsloreaktioner mot domare, motståndare, etcetera och regelöverträdelser för att nå framgång har ökat i och med detta.²⁷ Här spelar även massmedia en roll i varför man väljer att begå regelöverträdelser, menar Nilsson. Han menar att problemet med ojuste och våldsamt spel är ett resultat av att fotbollen gått från ett folkknöje till underhållning för storpublik, där det inte bara är på plan som spelaren är iakttagen. Han sammanfattar våldets utveckling inom fotbollen och dess allt mer betydande roll i samhället i faktorerna: kommersialisering, professionalisering och internationalisering.²⁸

²³ Per Nilsson, *Fotbollen och moralen en studie av fyra allsvenska fotbollsföreningar* (Stockholm: HLS Förlag, 1993), s. 28.

²⁴ *Ibid.*, s. 169.

²⁵ *Ibid.*, s. 180.

²⁶ *Ibid.*, s. 180.

²⁷ *Ibid.*, s. 328.

²⁸ *Ibid.*, s. 335.

Domarens roll, menar Nilsson, har idag blivit mer utsatt, då de ekonomiska och sociala vinsterna fått ta överhand över reglerna.²⁹ Nilsson hänvisar till Leif Isbergs doktorsavhandling angående elitdomarproblematiken inom fotbollen. Isberg visar, enligt Nilsson, i sin avhandling på att det idag för domaren handlar om tre huvudsakliga problemområden: konsekvens i domslut, samarbetet med linjedomare, samt ta riktiga beslut i samband med utvisnings- och varningssituationer. De vanligaste regelöverträdelserna som leder till att domaren måste blåsa av är inkast, frisparkar samt insparkar. De förseelser som oftast leder till frispark är knuffar och fällningar. Det är även dessa förseelser som är svårast för domaren att vara konsekvent i och kan leda till att denne hamnar i en utsatt situation. Domaren slits mellan kraven från massmedia och publik, som vill ha en händelserik match utan avbrott, och spelarnas krav på att domaren skall vara rättvis. Detta gör att domaren får en utsatt situation, där hur han än gör, så kommer någon att anse att det är fel.³⁰

Denna forskning hjälper oss att förstå, varför fotbollen ser ut som den gör idag. Tendensen har varit en ökad brutalisering och i och med det har behov uppstått att införa lagvårdar, för att säkerställa säkerheten kring matcherna. Vidare hjälper forskningen oss att förstå domarens svårare roll inom fotbollen, varför denna har blivit mer utsatt, än den tidigare varit. Det som tidigare var en lek tenderar idag att ses som blodigt allvar.

1.6.2 Våldets framväxt

Psykologen Stefan Sandström³¹ har i boken *Ungdomsvåld orsaker och åtgärder*, försökt identifiera orsakerna till att ungdomsvåld uppstår. Sandström menar på att ungdomsvåld idag är ett etablerat begrepp som ofta är uppe till debatt.³² Sandström visar på tidigare forskning, gjord av Hwang och Nilsson, att våldsbenägenheten hos ungdomar uppstår före tonårstiden, ofta redan i barndomen. Denna våldsbenägenhet diagnostiseras som sociala beteendestörningar, vilket innebär att stjäla, ljuga, retas, bete sig aggressivt etcetera.³³ Dessa sociala beteendestörningar uppkommer i tidig ålder, och inte som många tror i tonåren. Däremot är det här de får störst utslag. Sandström lyfter fram en studie gjord av Fransson och Armelius, där de visar på att dessa sociala beteendestörningar uppträder hos 8,2 % av alla

²⁹ Per Nilsson, *Fotbollen och moralen en studie av fyra allsvenska fotbollsföreningar* (Stockholm: HLS Förlag, 1993), s. 27.

³⁰ *Ibid.*, s. 28.

³¹ Stefan Sandström är legitimerad psykolog, tillika utbildare och konsult inom hot- och våldsproblematiken.

³² *Ibid.*, s. 19.

³³ *Ibid.*, s. 19.

killar och 2,8 % av alla tjejer. Vidare forskning visar att ”Män står för den största delen av det anmälda våldet i vårt samhälle”. Sandström menar att det finns tre faktorer som kan förklara detta.³⁴

- ”Manliga könshormonet testosteron har visat sig vara kopplat till aggressivitet”
- ”Kulturella mönster”
- ”Olika utvecklingspsykologiska förlopp för pojkar och flickor”

För att barn inte skall utveckla dessa sociala beteendestörningar, som leder till så kallat ungdomsvåld, menar Sandström att barn måste införliva vissa beteendemönster under olika stadier i sin barndom. Till att börja med måste de vuxna i tidig ålder lära barnet känna empati. Sandström påvisar detta genom en process som Daniel Stern i sin forskning kallar för intoning. Detta innebär att barnet har en upplevelse, där föräldrarna ser och förstår denna upplevelse och visar det för barnet och barnet i sin tur förstår att föräldrarna förstår. På detta sätt menar Stern, enligt Sandström, att barnet lär sig känna empati. Om barnet inte blir sett, eller blir missförstått kan detta leda till att det utvecklar i en social beteendestörning.³⁵ Därefter måste barnet utveckla en symboliseringsförmåga, där språket är den viktigaste komponenten. Sandström menar på att orden är våra viktigaste symboler.³⁶ Sandström visar på vikten av att kunna prata om sina känslor och symbolisera dessa i ord. Får barnet lära sig att uttrycka sina känslor i ord, menar Sandström att risken för våld minskar. Detta genom att.³⁷

- ”aggressiva impulser kan levas ut i fantasin i stället för att omedelbart ageras ut”
- ”individen har förmåga att se sig själv och bedöma sina handlingar ‘utifrån’”
- ”hon har förmåga att förstå och ta hänsyn till konsekvenserna av sina handlingar”

Genom språket, menar Sandström, kan sedan barnet lära sig att uttrycka sig verbalt i en konflikt istället för att ta till knytnävarna. När barnet sedan kommer upp i tonåren visar Sandström att den viktigaste uppgiften är att skapa sig en identitet, att bli ”den vuxna”.³⁸ Han menar att om barnet lyckas skapa sig en trygg och säker identitet, så kommer denne troligen att hamna utanför ungdomsvåldet.³⁹

³⁴ Stefan Sandström, *Ungdomsvåld orsaker och åtgärder* (Stockholm: Liber AB, 2000), s. 48

³⁵ *Ibid.*, s. 37.

³⁶ *Ibid.*, s. 38.

³⁷ *Ibid.*, s. 39.

³⁸ *Ibid.*, s. 44 och 121.

³⁹ *Ibid.*, s. 45.

Sandström pekar på att våld nästan alltid är en konsekvens av konflikter. Därför menar han, måste vuxna lära barn och ungdomar att hantera sina konflikter på ett konstruktivt sätt. Han talar om den regressiva konflikten som en konflikt som bygger på tidigare upplevelser, och denna är svårast att hantera.⁴⁰ Därför är det viktigt att man bearbetar det som händer i livet. För att undvika detta ungdomsvåld, menar Sandström att det ligger ett ansvar på föräldrarna, som bör lära sina barn att prata om känslor och skapa förmåga att sätta gränser. Det gäller att inom ledarskapet hålla det formella ledarskapet starkare än det informella. På så sätt lär sig ungdomarna att visa respekt mot sina medmänniskor.⁴¹

Sandström och många andra forskare med honom, menar att det inte finns någon säker statistik på att ungdomsvåldet har ökat under årens gång, dock menar de att det finns en ökad tendens till att anmäla dessa brott, vilket i sin tur innebär att vi, i samhället, är mindre benägna att acceptera våld som ett normalt sätt att lösa ett problem.⁴² Sandström lyfter fram Erich Fromm och Thomas Ziehe, som ur ett vetenskapsteoretiskt synsätt, som kallas kritisk teori, menar att man måste studera individen i sitt sammanhang.⁴³ För att förstå den enskilde individen, bör man förstå det samhälle som denne lever i. För att förstå ungdomsvåldet, måste man därmed också förstå den miljö som finns runtomkring. En punkt som Sandström lyfter upp, som kan ha inverkan på ungdomsvåldet är den exponering av våld, från bland annat olika massmedia, som barn och unga utsätts för.⁴⁴

Sammanfattningsvis visar Sandström detta samband om hur en våldshandling uppstår.⁴⁵ När våldet redan är ett faktum behövs uppföljning för att undvika att samma situation uppstår en gång till. Dock finns det åtgärder som kan vidtas i de olika stegen, för att slippa hamna i dessa våldssituationer, dessa nämns under respektive steg.

Aggression	→	Konflikt	→	Våld	→	Uppföljning
Förebyggande arbete		individuell kunskap		skydd		bearbetning

⁴⁰ Stefan Sandström, *Ungdomsvåld orsaker och åtgärder* (Stockholm: Liber AB, 2000), s. 67.

⁴¹ Ibid., s. 177.

⁴² Ibid., s. 22.

⁴³ Ibid., s. 122.

⁴⁴ Ibid., s. 140.

⁴⁵ Ibid., s. 181.

Det förebyggande arbetet innebär att vidta åtgärder så att individens aggressivitet inte skall ta sig destruktiva uttryck. Med den individuella kunskapen menas att de personer som jobbar med ungdomarna, måste ha individuell kunskap om konflikter och konflikthantering hos dessa ungdomar, för att veta vilken förmåga de inblandade har att själva lösa konflikten. Skyddet innebär att personerna runt den våldsamma personen måste ta till de skydd som krävs för att inte drabbas av aggressionerna. När våldshandlingen redan skett krävs en uppföljning och bearbetning av händelsen, både hos den som utfört våldshandlingen och den som utsatts för våldet.⁴⁶

Denna forskning ger oss en grund för att förstå den i dagens samhälle förekommande våldsproblematik, vilken även speglar sig i fotbollen. Genom att ta del av forskningen har vi fått en inblick i och förståelse för hur ungdomsvåldet uppstår och hur den påverkar individerna. Detta kan hjälpa oss att förstå varför våldsamheter uppstår på och runt fotbollsplanen, och varför våldet tenderar att öka högre upp i åldrarna.

1.6.3 Forskning med genusperspektiv

De franska forskarna Geneviève Coulomb-Cabagno, Olivier Rasclé och Nicolas Soouchon ansåg att litteratur om idrott sällan behandlade domaren och domarens situation. Forskarna menade även att i de fall som den befintliga forskningen inkluderade domaren och domarens situation så rörde det sig uteslutande om manliga domare och manliga utövare. Tidigare hade inte någon forskning gjorts (i Frankrike) där man undersökt om våld inom idrotten skiljer sig mellan könen och om domaren bestraffar våldsföreteelser annorlunda beroende på kön. Med detta som utgångspunkt genomförde de nämnda forskarna en studie där domarens agerande mot regelöverträdande spelare granskades. Studien omfattade 26 fotbollsmatcher i Frankrike, varav 13 spelades av damlag och 13 spelades av herrlag. Varje match filmades och uppkomna situationer granskades. Studien visade att de manliga spelarna visade större och fler aggressioner uttryckta med kroppsspråk (t ex otillåtna tacklingar) än de kvinnliga spelarna. Domarna bestraffade dock i större utsträckning de kvinnliga spelarna än de manliga spelarna, vid liknande förseelser, trots att samma regelverk gäller för kvinnor och män.⁴⁷ Resultatet som den franska studien visade på är samstämmigt med de händelser som låg till grund för införandet av lagvärdar, då flera våldsamma situationer hade uppkommit i samband med

⁴⁶ Stefan Sandström, *Ungdomsvåld orsaker och åtgärder* (Stockholm: Liber AB, 2000), s. 180-181

⁴⁷ Geneviève Coulomb-Cabagno, Olivier Rasclé, Nicolas Soouchon, "Players' Gender and Male Referees' Decisions About Aggression in French Soccer: A Preliminary Study" *Sex Roles*, 52(2005: 7/8) s. 547

seriespel. Dessa våldstendenser förekom enbart i herr- och pojkserier, varför införandet av lagvärd enbart kom att ske i pojk- och herrserierna och inte i dam- och flickserierna.⁴⁸

Toleransnivån för vilket våld som accepteras beroende på kön skiljer sig enligt den franska studien.⁴⁹ Detta kan ha bidragit till att våldsnivån på och utanför plan vid matchsituationer successivt har ökat, en ökning som dock enbart ha skett inom herrfotbollen och inte inom damfotbollen

Denna studie visar hur våldstendenser genom att bestraffningen av kvinnliga fotbollsspelare sker i större utsträckning än bestraffningen för manliga fotbollsspelare, trots att de utfört samma förseelse, kan ha bidragit till att toleransnivån för accepterat våld är högre inom manlig fotboll än inom kvinnlig fotboll. Tendenserna avspeglar sig på att endast pojk- och herrserierna är tvungna att ha lagvärdar medan flick- och damserierna inte behöver det.

1.7 Teoretiska utgångspunkter

Förändringar på arbetsplatser och inom organisationer sker i allt större utsträckning och i snabbare takt. Gruppens utvecklingstakt hänger ofta ihop med hur länge gruppen har funnits. I stor utsträckning gäller att, ju längre en grupp existerat i samma sammansättning, desto trögare går förändringsarbetet.⁵⁰ Gruppsammansättningarna inom Stockholms Fotbollförbunds ramar kan betraktas ur olika perspektiv. Om varje enskilt lag betraktas som en grupp så innebär det att det finns många grupper, där längden för varje grupps existens i dagens utformning varierar. Varje lag förändras också mer eller mindre i takt med att nya medlemmar tillkommer och gamla medlemmar lämnar gruppen. Stockholms Fotbollförbunds medlemmar, det vill säga samtliga lag som spelar i Stockholms Fotbollförbunds seriesystem, kan ses som en grupp. Den gruppen är betydligt mer heterogen sett till ålder, nivå på seriespel, geografisk tillhörighet etcetera, än om man ser varje lag som en grupp. I företeelsen Stockholms Fotbollförbund som ledare för ett förändringsarbete så som införandet av lagvärdar, blir det mer relevant att studera samtliga lag som en grupp då Stockholms Fotbollförbund vänder sig till samtliga enheter på samma sätt. Lagen som mottagare av konceptet "lagvärdar" bör ses som en enhet och utifrån det perspektivet bör implanteringen av projektet ske.

⁴⁸ Thomas Björkman, Intervju 070108, Anteckningar i författarnas ägo.

⁴⁹ Geneviève Coulomb-Cabagno, Olivier Rasclé, Nicolas Soouchon, "Players' Gender and Male Referees' Decisions About Aggression in French Soccer: A Preliminary Study" *Sex Roles*, 52(2005: 7/8) s. 551

⁵⁰ Barbro Lennér-Axelson, Ingela Thylefors, *Arbetsgruppens psykologi*, 3. uppl. (Stockholm: Bonnier's Fotosätter, 2000), s. 149-150.

1.7.1 Förändring av första och andra ordningen

Ett förändringsarbete kan ta sig flera olika gestalter. Vi har valt att titta närmare på Bo Ahrenfelts⁵¹ teori om förändring av första och andra ordningen. Med förändring av första ordningen menar Ahrenfelt en förändring inom systemet, det vill säga, en övergång från ett inre tillstånd till ett annat utan att systemet själv förändras.⁵² Han menar att detta blir mer eller mindre av samma sak, det vill säga att man fortsätter göra samma sak, men på ett lite annorlunda sätt, ett slags förnyelse.

Med förändring av andra ordningen menar Ahrenfelt en förändring av hela systemet, vilket i praktiken innebär att det organisatoriska tänkandet och agerandet förändras kvalitativt.⁵³ Här ser man allt ur ett nytt perspektiv, man ser nya problem och lösningar på gamla problem. Hela organisationen genomgår en förändring och verkligheten ser annorlunda ut.⁵⁴

Vid införandet av lagvärdar har en förändring av första ordningen sannolikt skett, vilket inneburit att berörda parter har arbetat inom samma system som de alltid gjort. Den enda förändringen som skett är att lagen fått, inom det redan befintliga systemet, en extra uppgift att sköta. Detta har försvårat att få till stånd en förändring. Inom Stockholms Fotbollförbund finns flera olika system som skall samverka tillsammans i en större kontext. Systemets kärna utgörs av de lagvärdar som finns i varje lag. Utanför detta återfinns systemet för respektive lag och ytterligare utanför befinner sig respektive förening. Stockholms Fotbollförbund är ramen som omger hela systemet. För att en förändring ska kunna ske, när flera av de mindre systemen samverkar med varandra, skulle det behövas en förändring av andra ordningen. Då skulle alla små system samverka och tillsammans se över vad som behöver göras och anpassa arbetet och organisationen där efter.

1.7.2 Gruppens identitet

Gruppens identitet handlar om att klargöra arbetets innehåll, process och mening.⁵⁵

Svedberg⁵⁶ delar upp identiteten i tre dimensioner. Den första kallar Svedberg för uppgiftsdimension. Arbetsgruppen har vissa uppgifter och mål som den skall nå och detta

⁵¹ Bo Ahrenfelt är läkare och psykiatriker, samt konsult inom förändrings- och utvecklingsarbete.

⁵² Bo Ahrenfelt, *Förändring som tillstånd*, 2. uppl. (Lund: Studentlitteratur, 2001), s. 23.

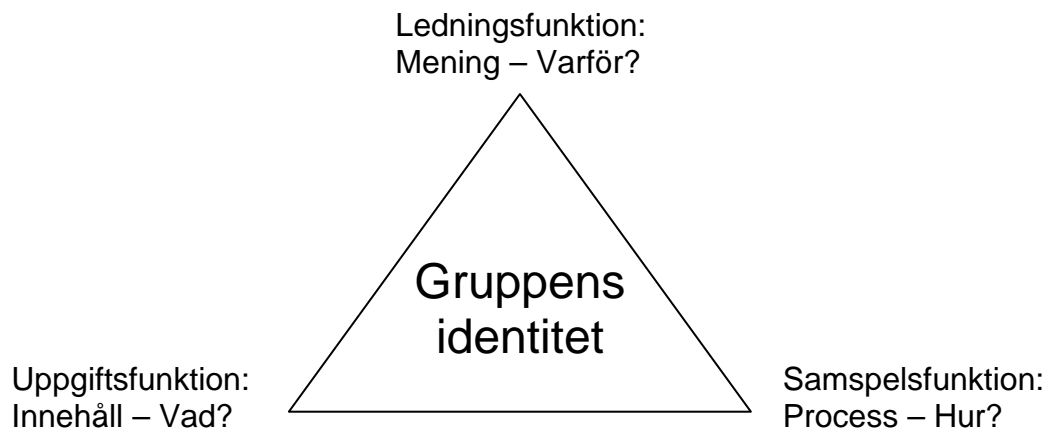
⁵³ *Ibid.*, s. 23.

⁵⁴ *Ibid.*, s. 23.

⁵⁵ Lars Svedberg, *Gruppsykologi*, 3. uppl. (Lund: Studentlitteratur, 2003), s. 196.

⁵⁶ Lars Svedberg är fil. dr. och legitimerad psykolog, samt arbetar som lektor vid Skolledarhögskolan i Stockholm

görs genom att svara på frågan: Vad är innehållet? Det andra dimensionen Svedberg nämner kallar han för samspelsdimension. Denna dimension handlar om att gruppen måste ha en struktur att vila på för att genomföra arbetet. Här ställs frågan: Hur skall processen gå till? Den tredje dimensionen kallar Svedberg för ledningsdimensionen. Här talas det om den ledning som ”styr över gruppen” och för gruppen framåt. Här är frågan: Varför gör vi detta, vad är meningen?⁵⁷

Figur 1 – Arbetsgruppens identitet⁵⁸

Sett utifrån lagvårdsarbetet, kan denna teori visa på hur man skapar en grund, som ska leda till att arbetet med lagvårdar ska fungera. Grunden skapas genom att alla lagvårdar får samma information om lagvårdsarbetets innebörd och hur det skall genomföras. Lagvårdarna behöver vidare skapa förståelse för hur de skall gå tillväga med sitt arbete vid matcherna. Slutligen behövs en ledning som för arbetet framåt, till exempel skulle denna ledning komma från huvudansvarig på Stockholms Fotbollförbund.

1.7.3 Förändringsprocesser

Förändringar kan vara totala eller partiella. Det vanliga är att förändringen är partiell, vilket innebär att en del i ett system förändras.⁵⁹ Införandet av lagvårdar är utifrån detta resonemang en partiell förändring. Lennér-Axelsson och Thylefors beskriver hur Lewin⁶⁰ indelar

⁵⁷ Lars Svedberg, *Gruppsykologi*, 3. uppl. (Lund: Studentlitteratur, 2003), s. 196.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Barbro Lennér-Axelsson, Ingela Thylefors, *Arbetsgruppens psykologi*, 3. uppl. (Stockholm: Bonniers Fotosätter, 2000), s. 151

⁶⁰ Lewin var en socialpsykolog som tog fram en teori i tre delar om förändringsprocessen. Denna teori använder sig de flesta forskare inom socialpsykologins område av idag.

förändringsprocessen i tre olika faser. Den första fasen kallas upptiningsfasen och under den fasen ifrågasätts gamla värderingar och beteenden. Det gäller att under den här tiden skapa förståelse för att det gamla förhållningssättet inte längre fungerar och att en förändring måste ske. För att en grupp ska ha benägenhet att kliva in i upptiningsfasen krävs någon typ av påtryckning, inifrån organisationen eller från yttre faktorer. För att förändringen ska kunna ske så friktionsfritt som möjligt är det viktigt att idén till förändringen förankras väl hos den berörda gruppen.⁶¹ Vid införandet av lagvärdar kom påtryckningen inifrån och uppifrån i organisationen och behovet av att förankra förändringen hos lagen var stort, för att på så sätt motarbeta tröghet i genomförandeprocessen av förändringen. Motstånd till förändring är generellt starkare när förslaget till förändringen kommer uppifrån i organisationen än om den kommer horisontellt. Genom att ha en öppen kommunikation, där alla som berörs av förändringen har möjlighet att komma till uttryck, undviks delar av motståndet. Att låta dem som mest berörs av förändringen vara delaktiga i processen är också viktigt för att förändringen ska bli så väl genomförd som möjligt. Ofta har små grupper i gruppen starka existerande normer och strukturer, vilket gör att de inför en förändring intar försvarsställning för att skydda dessa. För att få den typen av grupper med sig i ett förändringsarbete måste man kunna visa på vilken vinst de kan nå genom förändringen.⁶²

Den andra fasen kallas experimentfasen och präglas ofta av att dramatiska förändringar, som en effekt av att gamla beteenden börjar lösas upp. För att bryta gamla mönster kan det ibland vara nödvändigt att göra yviga rörelser. Under experimentfasen är det viktigt att gruppen får hjälp och stöd att arbeta i rätt riktning. Vissa grupper tenderar att fastna i denna fas, ofta som följd av att ork eller motivation till förändring saknas. I och med införandet av lagvärdar tvingades lagen att utföra nya sysslor. Förändringen för lagen var möjligen inte så dramatisk som Lennéer-Axelsson och Thylefors menar att den brukar vara utifrån Lewins förändringsprocessteori, men införandet av lagvärdar krävde att arbetsmoment som inte tidigare hade sammankopplats med fotbollsmatcher utfördes.

I den tredje och sista fasen, stabiliseringsfasen, stabiliseras förändringen och övergår successivt till att bli vad man jobbar utifrån. För att en förändring ska bli konstant och inte en tillfällig förändring, krävs att samtliga tre faser genomgås. Ett förändringsarbete tar tid och för

⁶¹ Barbro Lennéer-Axelsson, Ingela Thylefors, *Arbetsgruppens psykologi*, 3. uppl. (Stockholm: Bonniers Fotosätter, 2000), s. 153.

⁶² *Ibid.*, s. 156-159.

att resultatet ska bli så bra som möjligt är det viktigt att inte stressa genom processen, utan tillåta återhämningsperioder emellanåt.⁶³ Varje lag utgör, som tidigare nämnts, en grupp och detta gör det svårt att avgöra om den stora gruppen, det vill säga alla lag som spelar i Stockholms Fotbollförbunds regi, kommit in i stabiliseringsfasen. För att kunna säga att hela den stora gruppen kommit in i denna fas måste varje enskild grupp ha tagit sig in i fasen, vilket de troligtvis inte har gjort.

⁶³ Barbro Lennéer-Axelson, Ingela Thylefors, *Arbetsgruppens psykologi*, 3. uppl. (Stockholm: Bonniers Fotosätter, 2000), s. 155.

2 Metod

Den metod som använts är till största delen kvantitativ, med kvalitativa inslag. För datainsamlingen användes en enkät, i syfte att kartlägga respondenternas uppfattningar angående lagvårdsarbetet. De kvalitativa inslagen utgjordes i datainsamlingen av ett antal öppna frågor, där respondenten gavs möjlighet att utveckla sina svar med egna ord. Detta gjordes i syfte att förstärka och tydliggöra frågeställningarna av kvantitativ karaktär samt möjliggöra att värdera upplevelser av mer subjektiv karaktär. Vidare syftade de öppna svarsalternativen till att kunna utläsa eventuella mönster bland respondenterna. Studien har en kvantitativ ansats då vi vill utvärdera arbetet med lagvårdar på bred front och samla data från så många berörda som möjligt.

Enkäten⁶⁴ utformades i samråd med uppdragsgivaren Stockholms Fotbollförbunds kontaktperson Thomas Björkman, där frågorna skapades utifrån de frågeställningar vi utarbetat.⁶⁵ Enkäten riktar sig till lag som har erfarenhet av lagvårdar, det vill säga herrlag i division 4 till och med 8, samt pojklag som säsongen 2006 spelade i serier för pojkar 15-17 år. Samtliga respondenter har tilldelats en likadan enkät, som bara finns i ett utförande. För att skapa en helhetsbild av hur lagen har uppfattat lagvårdsarbetet, utformades enkäten utifrån tre frågeområden; behov av lagvårdar, utvärderande av lagvårdsarbetet samt effekt av lagvårdsarbetet. Behovsfrågorna ställdes för att se om föreningarna uppfattar att det finns ett fortsatt behov av licenserade lagvårdar vid matcherna. De utvärderande frågorna ställdes för att se hur de uppfattat lagvårdsarbetet kring matcherna. Effektfrågorna syftar till att ge svar på om det givit någon positiv eller negativ effekt att ha licenserade lagvårdar vid matcher. Med positiv effekt avser vi det som Stockholms Fotbollförbund eftersträvar i arbetet med lagvårdar, det vill säga att vid matcher minska hotfulla situationer, främst för att skydda domaren men även om klimatet runt matcharrangemanget (spelare, ledare, supportrar etcetera) blivit bättre. Med negativ effekt avser vi om lagvårdsarbetet resulterat i icke förväntade negativa händelser.

2.1 Urval

Detta är en totalundersökning som omfattar samtliga lag, som under säsongen 2006 hade krav på lagvård och som fortfarande säsongen 2007 spelar i Stockholm Fotbollförbunds

⁶⁴ Enkät tillsammans med missivbrev finns som bilaga.

⁶⁵ Se bilaga 5

seriesystem. I urvalet har det ingått 431 lag. Totalundersökning valdes för att få en så rättvisande bild som möjligt av hur lagen uppfattat arbetet med lagvärdar. Lagen var till antal hanterbara att genomföra en helomfattande studie, varför vi valde att göra detta. Lag som säsongen 2006 spelade i pojkar 18 år har inte inkluderats i studien, då dessa lag inte längre finns kvar i samma sammansättning i Stockholms Fotbollförbunds seriesystem.

2.2 Avgränsning

Studien omfattar samtliga lag som har erfarenhet av lagvärdar, samt under kommande säsong, 2007, kommer att spela i någon av de serier som ligger under Stockholms Fotbollförbund och omfattas av lagvärdansvändandet. Detta innebär att inga pojklag från och med 14-år och nedåt, damlag eller flicklag finns med i studien, då dessa lag ej använder sig av lagvärdar. Inga lag, varken dam- eller herrlag, från och med division 3 och upp till och med Allsvenskan finns med i studien, då dessa lag spelar under Svenska fotbollförbundet och inte tillhör Stockholms Fotbollförbund. De lag som säsongen 2006 spelade i serier för pojkar 18 omfattas inte av studien.

2.3 Bortfallsanalys

Fyra av de lag som vi har skickat enkät till, visade sig inte ha haft lagvärdar förra säsongen vilket har inneburit att dessa lag ej svarat på enkäten. Orsaken till att lagen inte haft lagvärdar beror på att lagen kommer från serier som ej haft krav på lagvärdar (lägre pojkserier än pojkar 15 samt högre division än 4) alternativt att det är ett nystartat lag i division 8. Dessa fyra lag tillhör därmed inte urvalsgruppen och tas bort från den ursprungliga urvalsgruppen.

Undersökningen omfattar därmed 427 lag istället för ursprungliga 431 lag. Felet kom sig av att vi utgick från förteckningar över vilka lag som säsongen 2007 skall spela i Stockholms Fotbollförbunds seriesystem istället för förteckningar över lagens respektive serietillhörighet säsongen 2006.

Det externa bortfallet är 35 %. Bortfallet är störst bland ”*pojkar 15 lag*”, vilket kan bero på att det i den gruppen ingår lag som endast har ett års erfarenhet av lagvärdar. Därmed kan dessa lag förmodas uppleva att de inte kunnat bidra till undersökningen och därmed lämnat enkäten obesvarad utan att meddela oss det. Det näst största bortfallet är i division 8. Detta skulle kunna bero på att det är den lägsta divisionen, som kan förmodas ha den organisatoriskt minst fungerande strukturen.

Det interna bortfallet i studien är 2 %. Vid 110 tillfällen har ett svarsalternativ, avsett att besvaras av samtliga respondenter, lämnats obesvarat. Det innebär att av de 17 frågor som vi förväntade oss att samtliga respondenter skulle besvara, besvarades dessa till 98 %.

De lag som säsongen 2006 spelade i pojkar 18, upphör inför säsongen 2007 att existera och spelarna som fortsätter att spela går till andra lag eller startar ett nytt lag. I och med att lagen inte längre finns, finns inte någon kontaktperson att lämna ut enkäten till. De lag som spelade i serier för pojkar 18 säsongen 2006 omfattas därmed inte av undersökningen.

2.4 Procedur

Enkäterna har delats ut personligen till 83 respondenter och skickats med post till 348 respondenter. Totalt har 431 enkäter delats ut, varav 228 lag var seniorlag och 203 lag var pojklag. Fyra enkäter av dessa 431 enkäter delades felaktigt ut till lag som inte tillhörde urvalsgruppen, varför dessa fyra enkäter räknades bort. Fördelningen i seniorserierna var: division 4, 36 lag; division 5, 36 lag; division 6, 40 lag; division 7, 79 lag och division 8, 35 (37) lag. Fördelningen i pojklagsserierna var: pojkar 15 år, 75 lag (77); pojkar 16 år, 83 lag och pojkar 17 år, 43 lag. Utdelningen som gjordes personligen skedde i samband med att lagen besökte Stockholms Fotbollförbund, för att delta i serieläggningen inför säsongen 2007 eller för att delta i lagvårdsutbildning eller regelutbildning som Stockholms Fotbollförbund anordnade. Respondenten utgjordes av den person som representerade sitt lag vid sammankomsten på Stockholms Fotbollförbund. Respondenterna har haft funktioner av olika slag så som tränare, lagvärd, lagledare, spelare, ordförande, materialförvaltare, administrativa uppgifter inom föreningen, styrelsemedlem etcetera.

De enkäter som skickades via post, sändes till den person vilken stod som kontaktperson för respektive lag. Med varje utskick medföljde ett frankerat och adresserat svarskuvert. Bakgrund och syfte till undersökningen beskrevs i ett missivbrev som medföljde varje enkät. Enkäterna numrerades i syfte att kunna kontrollera vilka lag som inkommit med enkäten och vilka som inte besvarat enkäten och på så sätt kunde vi kontrollera vilka lag som skulle tillsändas påminnelse om att besvara enkäten. För att få så uppriktiga och sanningsenliga svar som möjligt utlovades mot respondenterna fullständig konfidentialitet. Förteckningar på vilket lag som motsvarar vilket nummer användes inte då vi studerade inkomna enkäter.

Respondenten ombads återsända enkäten en vecka efter den mottagits, uträknat efter normal och fungerande postgång. Vi sände efter det utsatta svarsdatumet, som var vid tre olika tillfällen, då tre olika utskick gjordes, påminnelse två gånger via e-post till den person som på Stockholms Fotbollförbund stod som kontaktperson med e-postadress för respektive lag. I e-postpåminnelsen bifogades missivbrevet och enkäten, som antingen kunde besvaras via e-post eller skrivas ut, besvaras och returneras per post. Enkäterna sammanställdes med stor noggrannhet löpande i Excel i den ordning de inkom och varje införd enkät kontrollerades ytterligare en gång efter införandet. Kodningen i Excel möjliggjorde att vi under hela insamlingsprocessen kunde följa svarsfrekvensens tendenser av frågorna med låsta svarsalternativ. Frågorna med öppna svar sammanställdes så att svar som berörde samma frågeområde redovisades tillsammans. Genom att göra detta kunde vi skapa oss en tydlig bild över i hur stor utsträckning påståenden och kommentarer förekom, vilka synpunkter som var ofta förekommande och vilka kommentarer som var mindre förekommande.

2.5 Reliabilitet

Reliabiliteten beskriver hur tillförlitlig studien är och om samma resultat skulle nås om studien gjordes om på samma sätt.⁶⁶

Den totala svarsfrekvensen är 65 %, vilket kan bero på att enkäterna sänts till personer som inte anser sig ha kunskap i frågan, som inte längre är aktiva inom laget eller av annan anledning inte besvarat enkäten. Bortfallet kan förklaras genom att de adress- och kontaktuppgifter som vi använt oss av kan ha varit bristfälliga i form av att de ej var aktuella. En annan faktor som påverkat det externa bortfallet är att i de adressförteckningar som använts vid utskicken, har samma kontaktperson angetts för flera lag. Detta har inneburit att vissa personer har tillsänts flera enkäter, men enbart svarat på en. Vidare kan den funktion som respektive lags respondent har inom laget ha påverkat svarsfrekvensen. För att kunna svara på enkäten krävdes kunskap och erfarenhet av lagvärdskapet. Om respondenten saknade kunskap och erfarenhet, vilket fås genom att delta vid matchsituationer, kan detta ha påverkat svaren. Dock bör den person som står som kontaktperson med stor sannolikhet ha såväl kunskap som erfarenhet av matchsituationer och därmed kunna besvara enkäten på ett för studien tillfredsställande sätt. Kunskapen om lagvärdskapet hos respondenten kan ha varierat beroende på hur lång erfarenhet respondenten hade vid besvarandet av enkäten. De

⁶⁶ Janet M Ruane, *A och O i samhällsvetenskaplig forskning* (Lund: Studentlitteratur, 2006), s. 83.

frågor i enkäten som behandlade respondentens kunskap om lagvärdens uppgift kan tolkas på två sätt. Svaren kan å ena sidan vara en avspegling av att vissa respondenters kunskap om lagvårdsarbetet var för bristfälligt för att delta i undersökningen och kunskapen om lagvårdsarbetet framstod därmed som låg. Om respondenterna var representativa för urvalsgruppen kan svaren å andra sidan vara en beskrivning av hur stor kunskapen om lagvärdars uppgifter de berörda lagen generellt sett har.

Bortfallet påverkar reliabiliteten negativt. Om undersökningen dock genomförs en gång till på samma sätt, skulle svarsfrekvensen sannolikt vara densamma, vilket stärker reliabiliteten. Behandlingen av inkommen data skedde med stor noggrannhet, då införd data kontrollerades ytterligare en gång efter den förts in i Excel. Numreringen av enkäterna möjliggjorde att skicka ut påminnelser till de respondenter som inte inkommit med svar. Detta bidrar till en ökad reliabilitet.

2.6 Validitet

Validitet beskriver giltigheten på studien, om man mätt det som avsågs att mätas.⁶⁷ Denna studie avsåg att studera hur berörda fotbollslag har uppfattat arbetet med lagvärdar i senior- och ungdomsserierna. Genom att använda oss av en enkät utformad med både låsta och öppna svarsalternativ har vi gett respondenten möjlighet att uttrycka hur han eller hon uppfattat arbetet med lagvärdar samt hur de ställer sig till lagvärdens framtida roll. Den forskning som ligger till grund för studien beskriver de problem som föregick införandet av lagvärdar, det arbete vilket studien utvärderar. Forskningen tillsammans med den kunskap som Stockholms Fotbollförbund gav oss i ämnet inför enkätutformandet, gjorde att utformningen av enkäten kom att bestå av tre områden. Områdena speglade tillsammans den totala upplevelsen hos lagen av lagvårdsarbetet. Processen som lagvårdsarbetet genomgår kan liknas med de teorier i vilka studiens diskussion tar avstamp i.

2.7 Metodkritik

Data till studien insamlades genom en totalundersökning i form av enkät. Studiens omfattning blev således stor och det var svårt att hantera påminnelseutskicken av enkäterna. Påminnelseutskicken gjordes via e-post och när e-brevet inte nått respondenten sändes oss ett

⁶⁷ Jan Trost, *Enkätboken*, 2. uppl. (Lund: Studentlitteratur, 2001), s. 61.

felmeddelande. På så sätt kunde vi dock kontrollera hur många som ej fått påminnelsen. I och med omfattningen av studien i relation till tidsramen, fanns inte möjlighet att ta reda på alternativa adresser till de respondenter som e-postmeddelande ej nått. Om studien hade haft en mindre omfattning så hade detta eventuellt varit möjligt. En kvalitativt genomförd studie hade möjligen kunnat resultera i mer uttömmande svar än en enkätstudie, men det hade med en kvalitativstudie inte varit möjligt att dra generella slutsatser utifrån inkommande svar.

Vi delade ut och samlade in 83 av enkäterna personligen. I division 4-serierna delades 33 av 36 enkäter ut personligen, i division 5-serierna delades 24 av 36 enkäter ut personligen, i division 6-serierna delades 16 av 40 enkäter ut personligen och i division 7-serierna delades 10 av 79 enkäter ut personligen. Till samtliga 37 lag i division 8-serierna och till samtliga lag i pojkserierna skickades enkäten ut per post. Det högre bortfallet bland pojklagen och de lägsta seniordivisionerna kan bero på att enkäterna sändes till dessa lag med post. Då det visade sig att flera lag kunde ha samma kontaktperson, innebar det att denne person fick flera enkäter att fylla i. Flera av dessa kontaktpersoner har dock endast insänt en enkät, vilket har inneburit externt bortfall.

Studiens omfattning, i förhållande till disponibel tid för sammanställning, bearbetning och tolkning, var stor. Detta kan ha medfört att felaktiga tolkningar gjorts av inkomna svar. Då vi under arbetets gång inte uppfattat några sådana tendenser, anser vi inte att felaktig tolkning har förekommit.

Frågor med öppna svar kan av respondenter ha lämnats obesvarade, trots att respondenten haft en åsikt i frågan. Orsaken till att inte skriva ner ett svar kan bero på flera faktorer, till exempel lathet eller tidsbrist. Ett fysiskt möte med respondenten skulle sannolikt ha resulterat i mer uttömmande svar, då möjligheten till att ställa följdfrågor hade funnits.

Studien har genomförts på uppdrag av Stockholms Fotbollförbund. Planeringen för hur studien skulle genomföras och utformningen av enkäten skedde i samråd med Stockholms Fotbollförbund. Därifrån genomfördes studien självständigt av författarna och resultat har sammanställts och tolkats utan påverkan från uppdragsgivaren.

3 Resultat

I resultatet redovisas samtliga siffror avrundat till närmaste heltal. Svarsfrekvensen för studien är 65 %. Division 4 är den serie som svarat i störst utsträckning, medan pojkar 15 är den serie som inkommit med minst antal svar.⁶⁸ Seniorserierna har totalt inkommit med svar i större utsträckning än vad pojkserierna har gjort. Tio enkäter har inkommit utan att frågan på vilken division laget tillhör har besvarats. Dessa tio enkäter ingår i resultatet som ”övriga”.

Av de 279 respondenter som svarat på enkäten har 276 av dessa besvarat frågan om de känner till vilka uppgifter en lagvärd har. 95 % av respondenterna svarade att de känner till lagvärdens uppgift. Samtliga respondenter tillhörande pojkar 15 år kände till detta. De som hade sämst kännedom om detta var respondenterna tillhörande gruppen ”övrigt” samt division 4 och division 6.

I resultatet kommer de inkomna enkätsvaren från lagen att redovisas utifrån enkätens tre problemområden som utgör studiens syfte. Resultaten syftar till att besvara om berörda lag uppfattar att det finns ett *behov* av fortsatt användning av lagvärdar, att *utvärdera* om lagvärdarna uppfyller sitt syfte och om dagens lagvärdsutbildning är tillräcklig samt visa på *effekten* av lagvärdsarbetet, om säkerheten runt matcher har förbättrats i och med införandet av lagvärdar. Detta görs utifrån de frågeställningar som ligger till grund för undersökningen.

Där svarsvariansen är tydlig mellan pojk- och seniorlagen redovisas detta. I annat fall redogörs för om svaren varierar mellan de olika divisionerna/serierna. De frågor som hade öppna svar redovisas genom att beskriva de likheter som respondenterna hade i sina svar, om det var någon respondent som avvek från de övriga svaren eller om konkreta förslag gavs.

Där resultatet beskrivs i procenttal, är dessa framräknade enbart på de inkomna svaren på varje specifik fråga. Bortfallen redovisas separat för varje fråga.

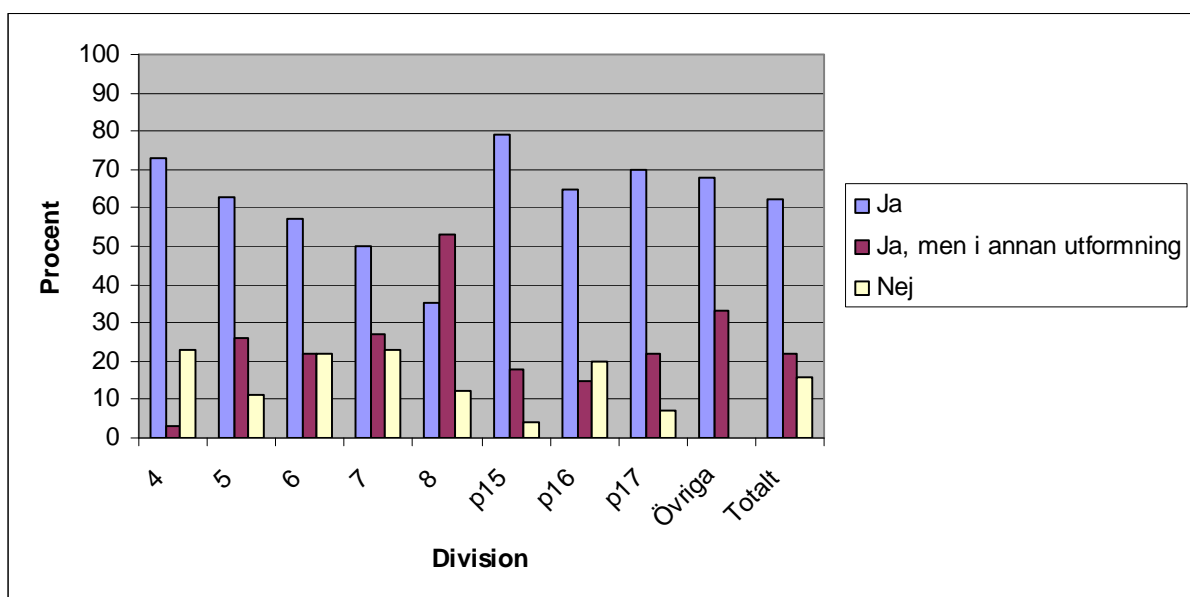
Respondenternas funktion i laget var ofta fler än en. De vanligast förekommande funktionerna bland respondenterna var i fallande ordning: lagledare, lagvärd, tränare, ordförande samt spelare. Utöver dessa förekom ett mindre antal av funktionerna: övrig styrelsemedlem, kanslist, sektionsansvarig, sportchef, materialförvaltare samt domare.

⁶⁸ Se bilaga 6

3.1 Behov av lagvärd

3.1.1 Upplevt behov av lagvärd

84 % av de på frågan svarande respondenterna upplever att det i framtiden finns ett fortsatt behov att ha lagvärd vid match. Dock skiljer det sig i hur respondenterna vill att det framtida arbetet skall fortgå. 62 % av respondenterna vill att lagvärdarbetet skall fortsätta i samma utformning som idag. En respondent svarade ”det är bra som det är, så skall det fortsätta”. 22 % vill ha kvar lagvärdar men i annan utformning. Internt bortfall var 17 (6 %). Ju högre division i seniorserierna och ju lägre åldersgrupp i pojkserierna, i desto större utsträckning upplevs det finnas behov av lagvärdar.

Figur 2 – Behov av lagvärd i framtiden

Flera av respondenterna som svarade att lagvärdar bör finnas kvar uttryckte dock att reglerna som finns kring lagvärdar måste efterföljas bättre och flera respondenter uttryckte missnöje över att lagvärd ofta saknar väst eller jacka. Det blir då svårt att urskilja lagvärden från andra som befinner sig runt planen.

Av de respondenter som i framtiden vill ha en annan utformning av lagvärdarbetet än idag, uttryckte flera respondenter att det endast är de lag som missköter sig som skall behöva ha lagvärd i framtiden.

En respondent uttryckte att det vid ”riskmatcher” utöver lagvärd måste finnas matchkontrollant, vilket enligt respondenten är Stockholms Fotbollförbunds uppgift att se till att det finns. Dessutom menar respondenten att Stockholms Fotbollförbund skall kontakta

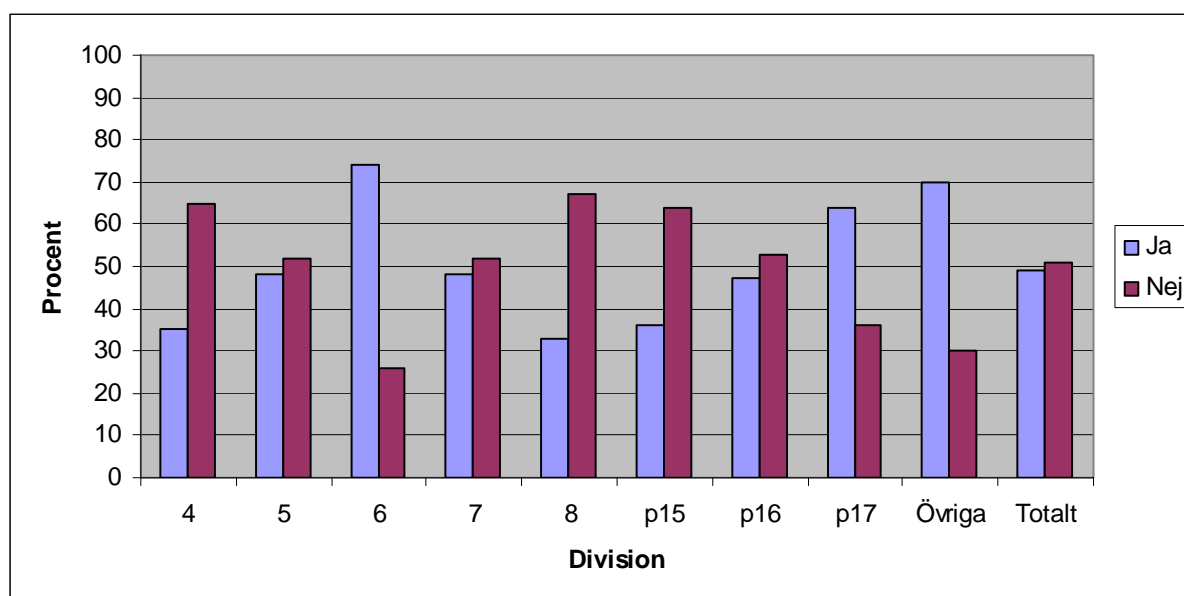
domare och lagvård inför dessa ”riskmatcher” för att upplysa om att det är en ”riskmatch”. En annan respondent menar att det finns behov av åtgärder, arbetet bör dock ej utföras av en lagvård, utan istället bör ett samarbete mellan ledare i laget och domaren äga rum, där parterna kontaktar varandra dagen innan match.

En respondent som svarat nej på frågan menade att de aldrig upplevt något våld och att de inte upplevt någon förändring i och med införandet av lagvårdar, och därmed tyckte de inte att det behövdes inför framtiden.

3.2 Utvärdering av om lagvårdsarbetet uppfyller sitt syfte

3.2.1 Kännedom om ytterligare påföljder

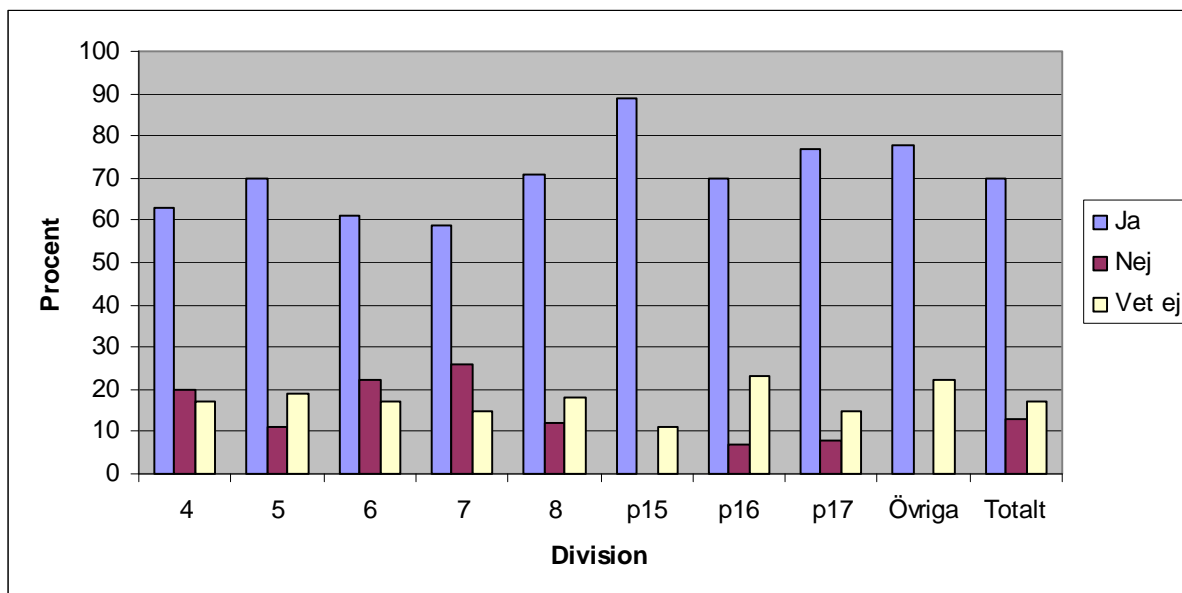
Skillnaden mellan de på frågan svarande respondenterna som kände till påföljderna, 49 %, och de respondenter som inte kände till, 51 % var liten. Internt bortfall var 9 (3 %).

Figur 3 – Kännedom om ytterligare påföljd för lagvård som ej följer reglerna

3.2.2 Uppfattning av om lagvårdsarbetet uppfyller sitt syfte

70 % av respondenterna som besvarat frågan anser att lagvårdarna uppfyller sitt syfte. 13 %, anser att lagvårdarna inte uppfyller sitt syfte och 17 % vet ej. Internt bortfall var 20 (7 %).

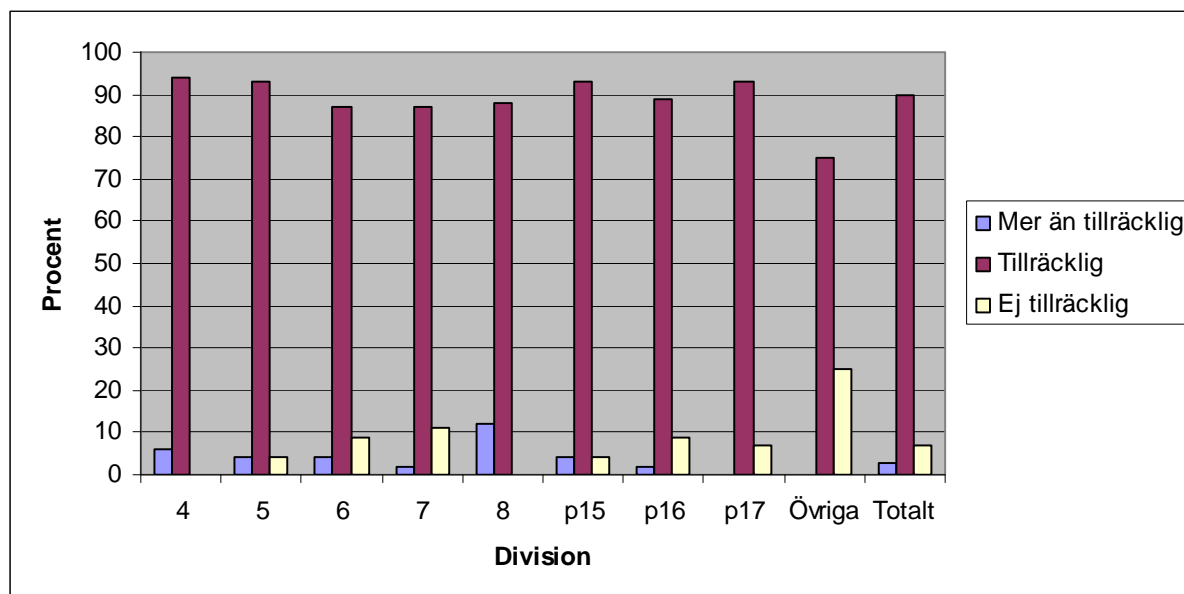
Figur 4 – Uppfyller lagvårdarna sitt syfte

Flera respondenter påtalade bristen av att en lagvård under en match kan ha fler roller än bara lagvård, till exempel sjukvårdare och materialförvaltare.

”... syftet från början var att lagvård skulle vara en person utöver de andra rollerna vid match. Detta efterföljs inte idag och nu efterfrågar vi att minst två personer vid sidan av plan ska ha någon typ av utbildning för att kunna agera vid uppkomna incidenter.”

3.2.3 Upplevelse av utbildning av lagvärdar

Respondenterna upplevde i stor utsträckning att utbildningen för att bli lagvärd är tillräcklig. 90 % av de på frågan svarande respondenter upplever att utbildningen är tillräcklig. 3 % ansåg att utbildningen till att bli lagvärd är mer än tillräcklig, medan 7 % anser att utbildningen inte är tillräcklig. Internt bortfall var 15 (5 %). Antalet respondenter som upplever att utbildningen är mer än tillräcklig eller mindre än tillräcklig är spridda över samtliga divisioner, förutom att ingen respondent från pojkar 17 har svarat att utbildningen uppfattas som mer än tillräcklig.

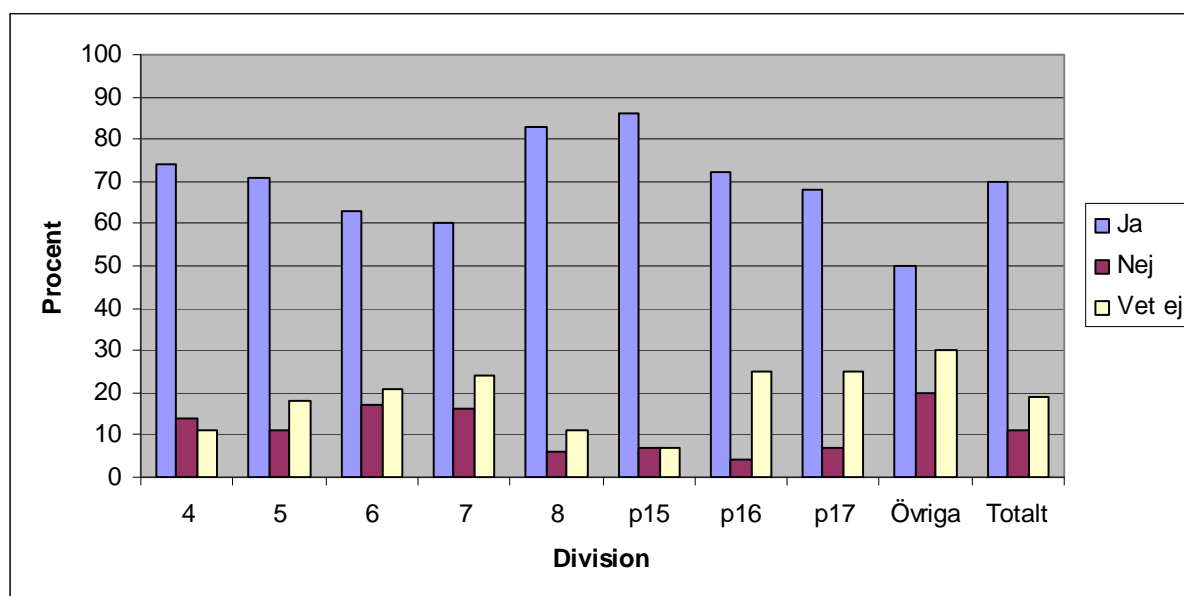
Figur 5 – Upplevelse av utbildning av lagvärdar

Av de respondenter som svarat att utbildningen var mer än tillräcklig så menade några respondenter att "sunt förnuft" räcker. En respondent menade att lagledaren skulle göras till ansvarig för vad som idag ingår i lagvärdens uppgift. Flera av de respondenter som inte tyckte att utbildning är tillräcklig uttryckte att de saknade någon slags uppföljning på utbildningen. Ett argument till att ha uppföljning var att det bör ske någon slags kontroll på att lagvärdarna tar sin uppgift på allvar. Förslag gavs på att något slags belöningssystem borde tillämpas, till exempel att få se Allsvenska matcher gratis. Detta skulle kunna höja statusen för att vara lagvärd och öka attraktionen för uppgiften. En del som sades saknas i utbildningen var utbildning i ledarskap och en respondent svarade att utbildningen borde ha större fokus på etik, moral och konflikthantering. En respondent tyckte att de borde ordnas träffar för personer som ofta fungerar som lagvärd. Ett tydligare regelverk för vad som gäller för lagvärdar efterfrågades, samt att uppföljning verkligen sker på inrapporterade händelser. Vid

upprepade tillfällen återkom förslag från respondenterna att det endast skall vara Stockholms Fotbollförbund som skall kunna utbilda lagvärdar.

3.2.4 Uppfattning om nolltolerans

70 % av de på frågan svarande respondenterna tycker att lagvärdarna har tillräcklig kunskap av nolltoleransens innebörd. 11 % av respondenterna svarade att lagvärdarnas kunskap om nolltoleransens innebörd inte är tillräcklig, medan 19 % av respondenterna inte visste om lagvärdarna har tillräcklig kunskap om nolltoleransens innebörd. Interna bortfallet var 2. Seniorlagen svarade i större utsträckning att lagvärdarna inte har tillräcklig kunskap om nolltoleransen (15 % av seniorlagen). Av pojklagen svarade 5 % att lagvärdarnas kunskap om nolltoleransen inte är tillräcklig.

Figur 6 – Tillräcklig kunskap om nolltolerans?

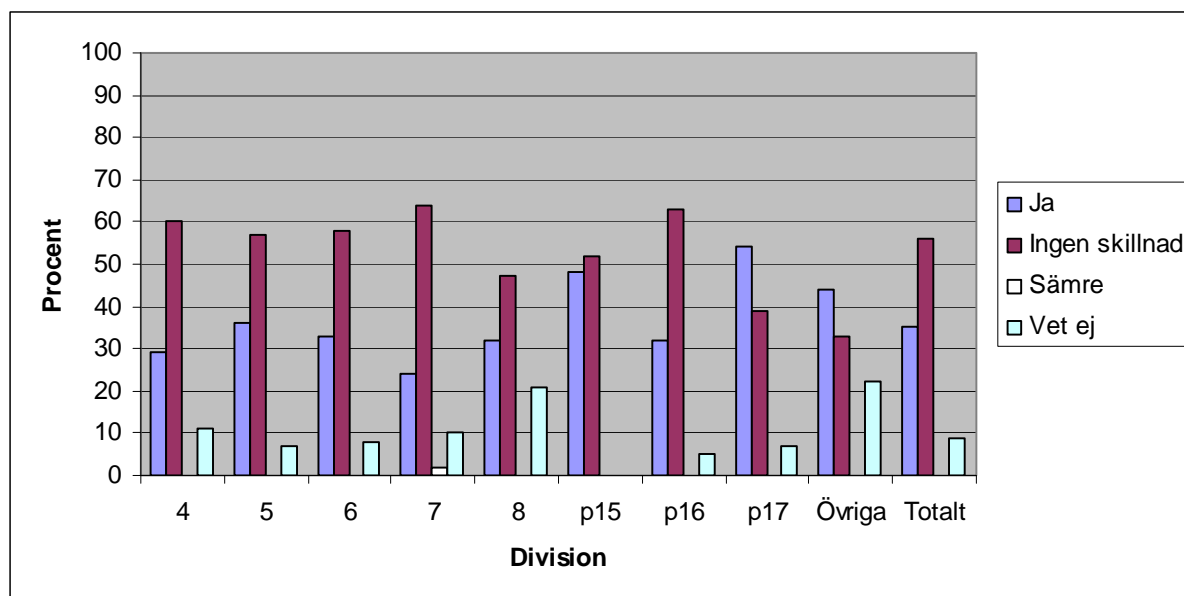
Flera respondenter påtalade att även samtliga ledare, inte enbart lagvärdarna, måste ta nolltoleransen på allvar. En respondent föreslog också att i föreningar där möjligheten finns, bör äldre spelare fungera som lagvärdar åt lag med yngre spelare. Det, menade respondenten, skulle ha större effekt på spelarna än om föräldrar är lagvärdar. En respondent sa att om inte nolltoleransen efterföljs så har lagvärden ingen effekt. Respondenten menade att om nolltoleransen efterlevs så ger det större effekt än vad lagvärd ger. Förslag gavs även på att från Stockholms Fotbollförbunds sida göra en tydligare sammankoppling mellan lagvärdarbetet och nolltoleransarbetet. En respondent visade på vikten av nolltoleransen, då ”inställningen till fotboll som lagidrott och som fostrare, har gått över till att vara elitsatsning

från väldigt tidig ålder idag”, krävs att föräldrarna får en god vägledning i sin inställning till fotbollen.

3.3 Effekt av lagvårdsarbetet

3.3.1 Upplevd säkerhet i samband med lagvårdsinförandet

35 % av de på frågan svarande respondenterna upplever att miljön runt matcherna blivit säkrare i och med införandet av lagvård. 56 % svarade att de inte upplevde någon skillnad mot tidigare. En respondent angav att miljön runt matcherna blivit sämre efter införandet av lagvård medan 9 % svarade att de inte visste. Internt bortfall var 2. Av de respondenter som svarat att miljön har förbättrats kan ingen skillnad utläsas mellan respondenter från seniorlag och respondenter från pojklag.

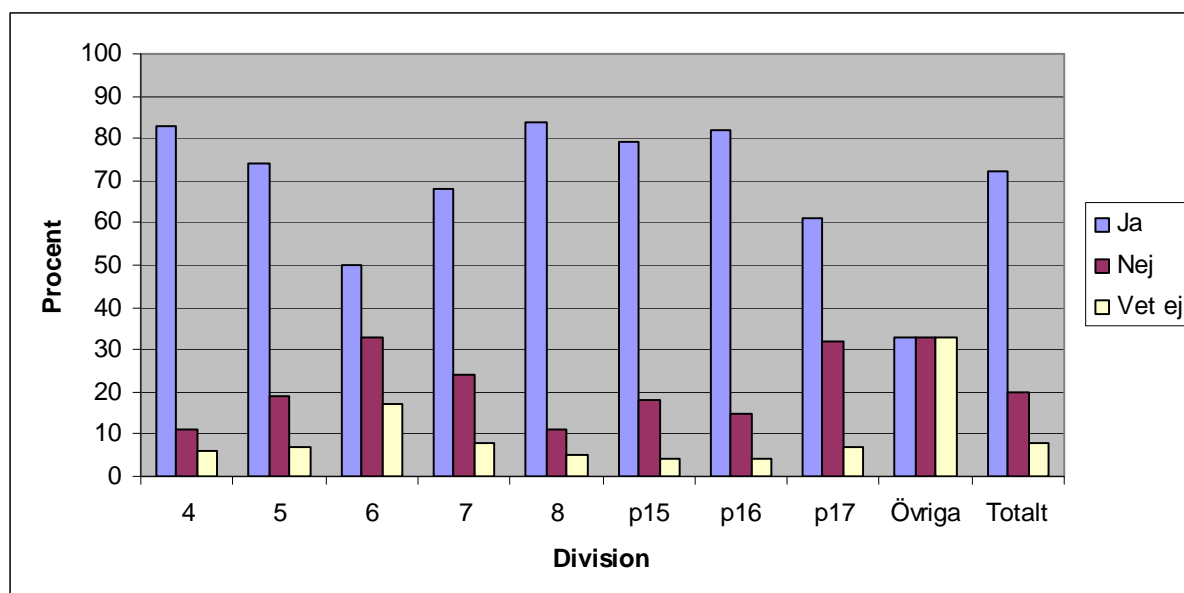
Figur 7 – Har säkerheten förbättrats med införandet av lagvårdar?

En respondent sa att i och med införandet av såväl lagvård som nolltolerans har det blivit ”mer legitimt att ingripa”. Andra kommentarer från respondenter har varit att det är bättre respekt på planen, att det blivit lugnare, vänligare och att fördomarna har minskat. Detta har lett till bättre kommunikation på och runt plan. ”Alla som medverkar på fotbollsmatcher har ändrat sitt beteende, det finns mer respekt.”

Inom ungdomsfotbollen efterfrågas, av en respondent, bättre och mer utbildade domare. Detta för att skapa/öka möjligheter att i tidig ålder fostra ungdomarna att förändra sina värderingar och beteenden på och runt om fotbollsplanen.

3.3.2 Upplevd säkerhet i dagsläget

72 % av respondenterna som besvarat frågan anser att säkerheten runt matcherna i dagsläget är fullgod. 20 % svarade på samma fråga att de inte anser att säkerheten är fullgod. 8 % visste ej. Spridningen på svaren mellan de olika serierna var jämn, med undantag för division 6. I division 6 svarade 33 % av de svarande respondenterna att de ansåg att säkerheten inte är fullgod i dagsläget medan 50 % ansåg att den var fullgod. Internt bortfall var 5 (2 %).

Figur 8 – Är säkerheten fullgod i dagsläget?

De respondenter som inte anser att säkerheten runt matcherna är fullgod har bland annat angett att arenans utformande är av betydelse för säkerheten. Avsaknad av omklädningsrum är en riskförhöjande faktor. Samtidigt nämns risken med att äldre lag kommer och skall spela direkt efter ett yngre pojklag.

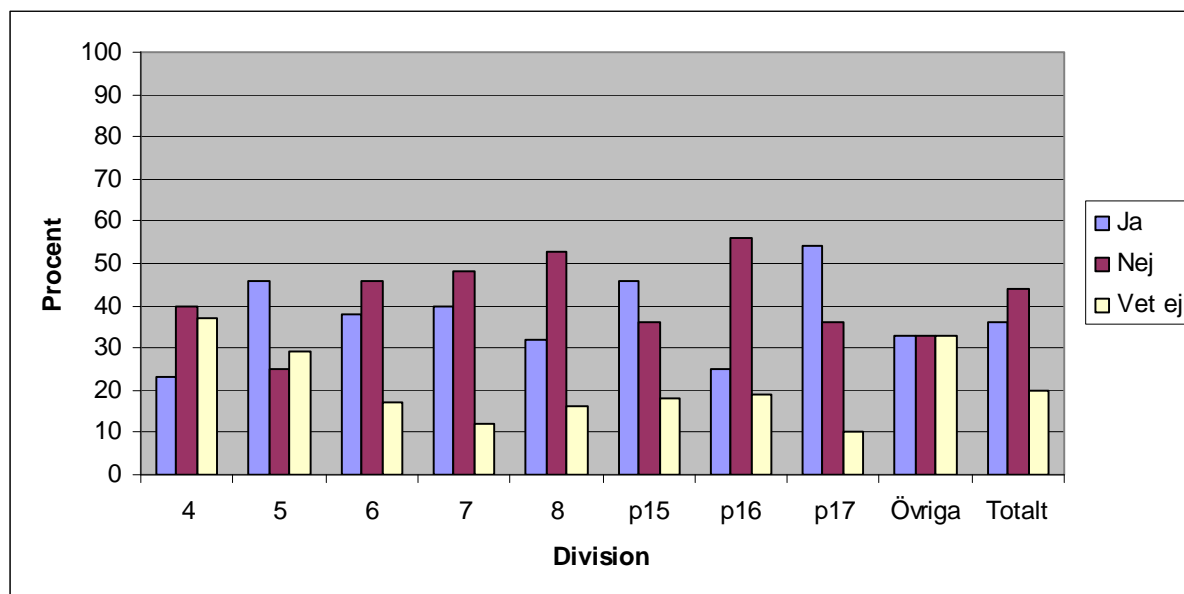
En respondent nämner även problem med alkoholpåverkad publik på fredagar och lördagskvällar, då otrevliga situationer kan uppkomma.

En respondent uttryckte sig: ”I 99 fall av 100 är nog säkerheten fullgod. Men om något händer och de inblandade lagen inte agerar för att skydda domaren, så är domaren, speciellt i

de lägre divisionerna, väldigt ensam. För att förbättra säkerheten borde kanske tre domare användas i samtliga serier, fast det är förstås en kostnadsfråga.”

3.3.3 Attityd mot domare

Uppfattningarna om huruvida attityden mot domaren förändrats i och med införandet av lagvårdar skiftar bland respondenterna. 36 % svarade att attityden har förändrats medan 44 % svarade att attityden inte förändrats. 20 % visste ej. Internt bortfall var 1.

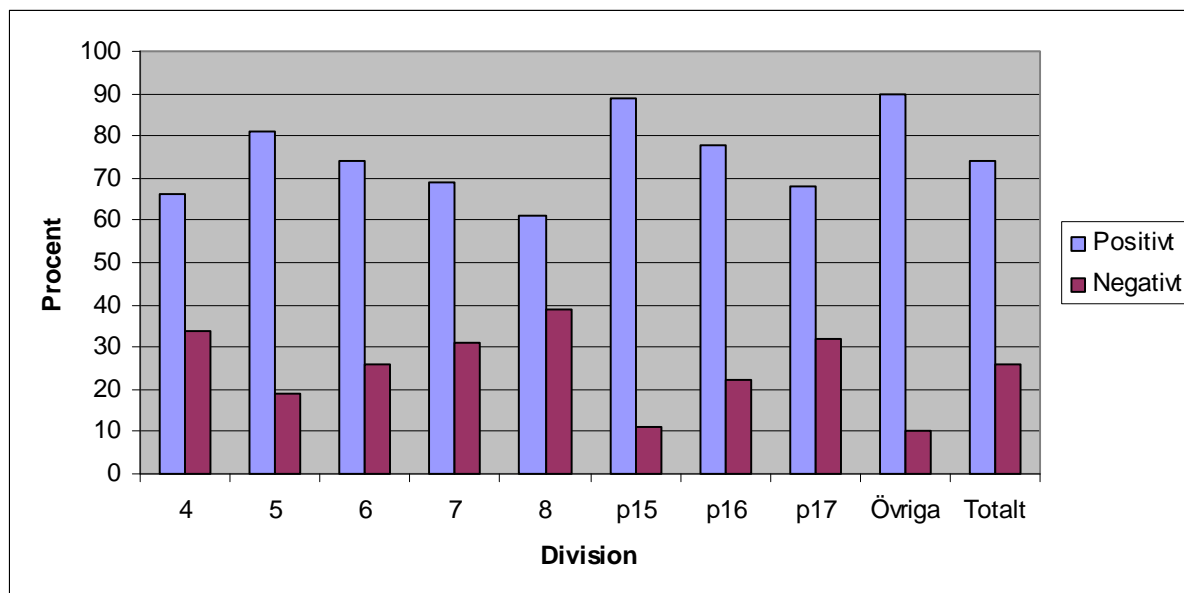

Figur 9 – Har attityden mot domaren förändrats?

Bland de respondenter som svarat att attityden mot domaren har förändrats sedan införandet av lagvårdar säger många att det har blivit lugnare, att respekten för domaren har ökat och att kommunikationen mellan domare och lagen har förbättrats. Många respondenter uttrycker att införandet av nolltolerans bidragit till att attityden mot domaren förbättrats ytterligare. Bland flera svar kunde utläsas att domaren har en viktig roll för att lagvårdsarbetet och nolltoleransen ska vara effektiv och fylla sitt syfte. Domarens attityd till dessa åtgärder har betydelse för effekten, menade en respondent.

3.3.4 Inställning till nya regelns innebörd vid avsaknad av lagvärd

74 % av respondenterna ser positivt på regeln som innebär att avsaknad av lagvärd leder till förlust för laget. 26 % tycker att det är negativt. Internt bortfall var 9 (3 %).

Figur 10 – Inställning till nya regelns innebörd vid avsaknad av lagvärd

En respondent sa att det var lätt att fuska och använda sig av en icke-certifierad lagvärd och respondenten menade att kontrollen över lagvärdars "äkthet" bör förbättras. Samma respondent menade dock även att lagen är med i seriespelet för att spela fotboll och inte för att "uppfylla diverse nyfödda regler". Detta uttryckte även andra respondenter med motiveringar så som att det är en belastning för laget och att det är svårt att få folk att ställa upp som lagvärd och att laget får "offra" en spelare.

En respondent påtalade att domaren redan från införandet av lagvärdarbetet inte skulle blåsa igång en match där lagvärd saknades, men att detta inte efterföljts.

3.3.5 Hot/våld mot lagvärdar

30 respondenter har svarat att deras lagvärd/lagvärdar har utsatts för hot och/eller våld. De flesta hotfulla situationerna procentuellt sett hade skett i division 6. Våldsincidenterna har skett i division 4, division 7, pojkar 17 år samt i kategorin "övrigt".

34 respondenter uppgav att de kände till att lagvärd från annan förening utsatts för hot och/eller våld. Vilka föreningar och divisioner som respondenten hade kännedom om att hot och/eller våld mot lagvärdar hade förekommit i efterfrågades inte i frågan.

Den typ av hot/våld som respondenter uppger är att hotfulla och/eller våldsamma situationer är mest förekommande, i nämnd ordning, svordomar, hot om våld och knuffar.

3.4 Sammanfattning av resultat

Resultatet visar att majoriteten av de responderande lagen anser att ett behov av att ha lagvärdar finns. Vid frågan om lagvärdarna uppfyller sitt syfte, skiftar svaren. Många anser att de uppfyller sitt syfte, dock visar svaren på att många av respondenterna som svarat ja, trots detta inte vet eller förstår hela innebörden av lagvärdsarbetet. De som är negativa till lagvärdsarbetet tycker i många fall att det är en extra börda som läggs på laget. Resultatet visar vidare att respondenterna i stor utsträckning anser att utbildningen är tillräcklig. Effekten av lagvärdsarbetet har inneburit att det blivit lugnare kring de flesta matcher, samtidigt som det inneburit en större förståelse för domarens utsatta roll under match.

4 Diskussion

Lagvårdsarbetet är en åtgärd som endast berör herr- och pojklag som ingår i Stockholms Fotbollförbunds seriesystem. Flick- och damlagen inkluderas inte av åtgärden, då våld i samband med matcher i deras seriespel ej är något känt problem. Sandström beskriver att våldsbenägenheten hos pojkar är nästan fyra gånger så stor som hos flickor. Han visar vidare på att män står för den största andelen anmält våld i samhället. Fotboll kan ses som en avspegling av dagens samhälle, där pojkarna/männen står för den största delen av våldshandlingarna och regelöverträdelserna. Geneviève Coulomb-Cabagno med flera visade i sin studie att kvinnliga fotbollsspelare bestraffas hårdare än manliga spelare för samma företeelse, trots att samma regelverk gäller för båda könen. Detta kan vara en bidragande orsak till att våldstendensen ökat hos pojk- och herrlagen, då toleransnivån för vad som är tillåtet ständigt ökar.

4.1 Utbildning

Majoriteten av respondenterna anser att utbildningen för att bli lagvärd är fullgod och respondenterna vet i stor utsträckning lagvärdarnas uppgifter. Dock känner många av respondenterna inte till alla de påföljder som de som ej sköter uppgifterna korrekt kan drabbas av. Dessa svar är motsägelsefulla då just okunskapen om påföljderna tyder på att det inom utbildningen eller i kommunikationen finns brister. Information och utbildning tycks inte nå mottagaren på ett tillfredsställande sätt.

Respondenterna bristande kunskap i lagvårdsarbetet leder till att kvaliteten på arbetsinsatsen som lagvärd sänks. En bidragande orsak till detta kan vara att det endast ges ett utbildningstillfälle för dem som skall bli lagvärd och att detta utbildningstillfälle bara är två timmar långt. Deltagarna får efter utbildningstillfället även behörighet att själva utbilda lagvärdar. Därför är det vid detta tillfälle viktigt att det skapas ett förtroende mellan deltagarna och Stockholms Fotbollförbunds ansvarige utbildare, så att dessa nya bärare av lagvårdsarbetet får en positiv och tydlig bild av hur arbetet skall utföras. Oklarheter som inte reds ut vid utbildningstillfället riskerar att minska deltagarnas förtroende och engagemang inför lagvårdsarbetet. Oklarheter kan bli förödande då det är dessa personer som ska föra ut kunskapen till sitt lag och utbilda lagets lagvärdar. Den negativa trenden riskerar på så sätt att spinna vidare och få fäste i laget.

Kvaliteten på utbildningen vid de olika utbildningstillfällena kan sannolikt ha varierat, vilket lett till att respondenterna uppfattar utbildningen olika. Variationen på kvaliteten av utbildningen som skett enligt snöbollsmodellen är sannolikt mycket stor och detta kan ha medfört en kvalitetssänkning på lagvärdarnas kompetens. Att i enkäten svara att allt som rör lagvårdsarbetet uppfattas positivt, tror vi kan vara ett sätt att försvara sig mot förändring, i tron om att om en liten förändring accepteras, kanske man slipper ytterligare förändringar eller förändringar i större skala.

4.1.1 Införandet av lagvärdar sett ur ett teoretiskt perspektiv

Utifrån Lennéer-Axelson & Thylefors teori om förändringsprocesser, måste gruppen genomgå tre faser: upptiningsfasen, experimentfasen och stabiliseringsfasen. Stockholms Fotbollförbund skulle i upptiningsfasen tydligt ha visat på vilka positiva effekter och vilken vinst som såväl lagvärdarna som lagen kunde få ut i och med införandet av lagvärdar. Detta tydliggörande från Stockholms Fotbollförbunds sida skulle ha kunnat fungera som en morot för lagen och därmed skulle motivation till att ta till sig förändringen kunnat öka. Sannolikt tydliggjordes inte detta fullt ut i samband med lagvårdsarbetets införande och förändringen togs därmed inte på allvar. Istället sågs projektet med lagvärdar från många håll som en börda och order utan grund, utsänd uppifrån i hierarkin. Detta kan ha resulterat i att motståndet mot införandet av lagvärdar blivit större. I experimentfasen var Stockholms Fotbollförbunds uppgift att stötta gruppen genom det nya skeende som förändringen medförde. Införandet av lagvårdsarbetet innebar att varje lag var tvunget att tillsätta nya funktioner i form av lagvärdar. Resultatet visar att många respondenter efterfrågar någon form av uppföljning av utbildningen. Om uppföljning hade gjorts kort in på införandet av lagvärdar, hade Stockholms Fotbollförbund kunnat stötta gruppen, så att den skulle ha kunnat röra sig framåt i förändringsprocessen. En annan orsak till varför utbildningen bör följas upp, är för att kontrollera att lagvärdarna tar sin uppgift på allvar. En uppföljning skulle också fungera som ett mätinstrument, för att stämma av var man befinner sig i förändringsfasen. För att en förbättring av ett arbete skall kunna ske, krävs kontinuerlig utvärdering. Då förändringen först inte förankrades tillräckligt i initialskedet och då det sedan även brast i stöttningen när förändringen väl genomfördes, kan detta ha påverkat motivationen negativt hos lagen, som därmed brustit i motivation. Resultatet av detta kan bli att gruppen fastnar i experimentfasen och därmed saknar möjlighet att komma vidare till stabiliseringsfasen.

4.1.2 Implementeringen av lagvårdsarbetet

Införandet av lagvårdsarbetet kan även ses utifrån Ahrenfelts teori om förändring av första och andra ordningen. Vid införandet av lagvårdar skedde en förändring av första ordningen, där förändringsprojektets syfte aldrig förankrades hos lagen, vilket kan ha lett till att ett motstånd skapades mot förändringen. Stockholms Fotbollförbund genomförde starten av projektet genom att bara tilldela lagen en ny uppgift, som lagen sedan själva fick lösa inom de av Stockholms Fotbollförbund redan beslutade ramarna. Hade Stockholms Fotbollförbund istället använt sig av en förändring av andra ordningen, skulle troligen lagens förståelse för arbetet varit större och förändringen hade mottagits på ett bättre sätt. Genom att tillsätta en ny funktion inom förbundet alternativt inom varje lag, hade en förändring inom organisationen kommit till stånd. Därmed hade först tankesättet och utifrån det även arbetssättet varit tvunget att förändras.

Förändringen som den nu genomfördes var ett enkelt sätt att skapa en ny funktion, som belastade Stockholms Fotbollförbund och lagen så lite som möjligt. De personer i lagen som tilldelades den nya rollen hade ofta redan en uppgift i föreningen. Införandet av den nya funktionen kan ha inneburit förvirring, då ofta samma person inom föreningen nu fått ännu en roll att hålla reda på.

När, som inom Stockholms Fotbollförbund, många mindre system samverkar inom en övergripande ram, är det viktigt att förändra hela tankemönstret för att få med sig alla delar i en förändring. Detta kan endast ske om förändring av andra ordningen genomförs, där hela systemet förändras. Risken finns annars att något av de små systemen ligger kvar i det gamla tankemönstret och detta innebär att förändringen inte är möjlig att genomföra fullt ut.

Vidare konsekvenser av den avsaknad av kunskap om hela innebörden av lagvårdsarbetet som respondenterna visade sig ha, gör att det blir svårt att genomföra arbetet. När en förändring är genomförd menar Svedberg att en identitet måste ha kommit till inom den nya gruppen, för att fortsatt arbete skall kunna fungera. Detta fås genom att gruppen känner till och förstår arbetets innehåll, process och mening. Detta är idag otidligt för lagvårdarna, redan efter genomförd utbildning, och resulterar då i lågt engagemang.

4.1.3 Upplevda brister i lagvårdsarbetet

Respondenterna uttryckte i sina svar att utbildningen borde lägga större vikt vid etik- och moralfrågor samt konflikthantering. Sandströms studie pekar på att detta är något som Stockholms Fotbollförbund borde lägga större vikt vid, vid utbildning av lagvärdar, framförallt lagvärdar som ska användas i de yngre pojklagen. Skulle det i utbildningen fokuseras mer på etik och moral, skulle eventuellt stämningen på och runt plan kunna förbättras avsevärt. Det är av stor vikt att de vuxna förstår att deras agerande avspeglar sig på de yngre spelarna och detta bör Stockholms Fotbollförbund trycka extra på under utbildningen. Sandström understryker också vikten av att ungdomar får möjlighet att skapa sin egen identitet. Skapandet av den egna vuxenidentiteten sker vid 15-16 års ålder, det vill säga ungefär samtidigt som lagen får krav på sig att ha lagvärdar vid matcher. Det är därför av stor vikt att de vuxna som omger spelarna sänder ut rätt signaler, så skapandet av identiteten går i rätt riktning och den så kallade intoningen infrias.

I studien framkom förslag på att lagvärdar som utgörs av äldre spelare kan tänkas medföra en större positiv effekt än om föräldrar är lagvärdar. Användandet av äldre spelare som lagvärdar skulle fungera i förebyggande syfte, då lagvärdarna kan vara förebilder för de yngre spelarna. Förebildsskapandet skulle kunna utvecklas genom att ett slags fadderskap utformas, där de äldre spelarna får en förebildsroll. Stockholms Fotbollförbund skulle kunna utforma en modell för hur detta kan se ut och plantera modellen hos föreningarna. Möjligen kan det fungera som ett alternativ till dagens lagvårdssystem, där lagen får välja den modell som passar dem. Det skulle även kunna ses om en förebyggande åtgärd mot ungdomsvåldet inom fotbollen.

4.1.4 Regelverk

Respondenter efterfrågar ett tydligare regelverk för vilka regler som finns för lagvärdar och de berörda lagen. Idag finns inget tydligt regelverk, vilket leder till en förvirring och frustration bland såväl lagvärdar som berörda lag. Genom att skapa ett tydligt dokument som konkret redovisar vilka regler som gäller, skulle Stockholms Fotbollförbund kunna reda upp en del av de oklarheter som vi kunnat utläsa av resultatet.

Respondenterna påtalade vidare att uppföljning på inrapporterade händelser bör bli bättre. Nilsson studie visar att efterföljning av regler inte ses som en självklarhet inom fotbollen

idag. Paradoxalt nog innebär detta att fotbollspelarna, som har ett tydligt regelverk att rätta sig efter, bryter mot reglerna medan lagvärdarna, som saknar exakta regler för hur de ska agera, i större utsträckning förväntas agera korrekt. Att frikoppla lagvärdens agerande från fotbollskulturen är med stor sannolikhet inte möjligt och heller inte eftersträvansvärt, då idén om lagvärden föddes i fotbollens kultur. Lagvärdens agerande kan ses som en direkt avspiegling av spelarnas agerande på plan, speciellt när de i dubbel bemärkelse befinner sig på samma arena vid sitt rollutövande. Ett tydligt regelverk skulle ge bättre stöd och öka legitimiteten att agera och rapportera i större utsträckning än idag.

Respondenterna menar att det snarare är nolltoleransens införande som har gjort det lugnare på planerna än lagvärdarnas närvaro. Detta kan bero på att nolltoleransen är mer konkret i sitt utformande än vad riktlinjerna för lagvärdarbetet är. Nolltoleransens införande sägs ha bidragit mer till ett bättre klimat runt matcherna än införandet av lagvärdar. Genom att integrera dessa än mer, skulle helhetsbilden av dessa två åtgärder tillsammans bidra till bättre miljö runt matcher. Om en sammanföring görs är det dock viktigt att visa på hur samverkan av dessa redan existerande åtgärder verkligen når de eftersträvade effekterna, så att lagen inte bara uppfattar detta som ytterligare en börda som läggs på dem.

4.1.5 Effekt och behov

Resultatet visar att majoriteten av respondenterna vill ha kvar lagvärdar. Division 8 urskiljer sig från svarsgruppen på så sätt att respondenter från division 8 menar att lagvärdar bör finnas kvar men i en annan utformning. Att det är den lägsta divisionen i seniorserien som vill ha en annan utformning av lagvärdarbetet kan komma sig av att fotbollen i den lägsta divisionen mest ses som en kravlös lek. Lagvärdarbetet upplevs som en börda då lagen kan tänkas ha begränsat antal personer som kan utföra andra sysslor än just fotbollsspelande. Stockholms Fotbollförbund bör se över om reglerna kan förändras för vem som kan agera lagvärd, till exempel om spelande spelare på något sätt kan agera som lagvärd.

Respondenterna svarar att lagvärdarna uppfyller sitt syfte, samtidigt som majoriteten svarar att säkerheten inte förbättrats i och med införandet av lagvärdar. 70 % av respondenterna menar att säkerheten runt matcher idag är fullgod. Dessa resultat väcker tvivel om svaren är uppriktiga eller om de har levererats, antingen i syfte att tillfredställa undersökaren, eller för att undkomma ytterligare åtgärder.

Det påtalades av respondenterna, främst av respondenter från pojkar 15 år, pojkar 17 år samt division 7, att såväl domarens som ledarnas attityd måste förändras för att ungdomarnas attityd skall förändras. Detta kan kopplas ihop med Sandströms påstående om att ungdomsvåldet ofta utvecklas redan innan tonåren men också upp i tonåren. Om barn/ungdomar istället lär sig att hantera konflikter verbalt och att känna empati, minskar risken att våldsbenägenhet får fäste hos individen. Nilsson beskriver hur det på fotbollsplanen finns regler som spelare förväntas bryta mot. Detta kombinerat med medias exponering av våld, som ungdomar dagligen tar del av, leder till att ungdomarna saknar tydliga ramar för vad som är rätt och fel. Här har samtliga vuxna, men även äldre ungdomar, som finns omkring fotbollen en viktig uppgift att leda ungdomarna rätt.

En svag majoritet av respondenterna menar att attityden mot domaren inte har förbättrats sedan införandet av lagvärdar. En förbättrad attityd mot domaren skulle vara ett stort steg i rätt riktning mot att för domaren skapa en säkrare miljö utan hotfulla situationer.

Flera respondenter uttryckte att det bara är lag som missköter sig som skall behöva ha lagvärd i framtiden. Detta kan ses som att vissa respondenter ser lagvärdstvänet som en börda för laget och att lagvärdskapet istället för att vara obligatoriskt för samtliga lag bör fungera som en slags bestraffning.

4.1.6 Den ekonomiska inverkan

Den ekonomiska inverkan på fotbollen i de serier som omfattas av lagvärdskrav, är sannolikt inte lika stor som i de högre divisioner som ej ingår i Stockholms Fotbollförbunds seriesystem. I division 4 samt i pojklagsserierna kan den ekonomiska inverkan dock tänkas spela in i utövandet av fotboll. I pojklagsserierna där elitsatsning förekommer, antar vi att drömmen om att en dag kunna livnära sig på fotbollsspel lever. Detta kan tänkas avspeglas i utövandet av fotboll genom att allvaret blir större och leken avtar. Även i andra serier där spelare på väg uppåt i fotbollskarriären spelar, borde liknande tendenser förekomma. Den massmediala bevakningen av elitfotboll nationellt och internationellt är idag stor. I dessa serier är den ekonomiska inverkan stor, vilket sätter press på spelarna. Vikten av att vinna styr spelarnas beteende på plan, vilket troligen medför mer våld på plan. Aktiva spelare som ser dessa matcher, tar med stor sannolikhet efter detta beteende i sitt eget fotbollsutövande. Att nå framgång som fotbollsspelare blir större än allt annat, så som rent spel och kamratskap.

4.2 Slutsats

Vår studie visar att det finns ett behov av att ha lagvärdar vid match. Vidare visar studien att lagvårdsarbetet innehåller en rad brister, som minskar de positiva effekterna av detta arbete. De slutsatser vi kan dra utifrån studien är att utbildningen snarare är ett informationstillfälle, än en utbildning. Utifrån Sandströms teorier om hur våld förebyggs, krävs betydligt mer kunskap än man kan tillgodogöra sig på två timmar. En hjälp på vägen, för att få en fungerande utbildning, skulle kunna vara att skapa och dokumentera ett regelverk, som alla undantagslöst skall följa. Ytterligare en åtgärd för att minska våldet inom fotbollen, kan vara att skapa ett fadderskap, där äldre spelare blir faddrar åt de yngre. Detta ser vi skulle kunna resultera i mer eftertanke från både de äldre och yngre spelarna, innan våld uppkommer. Vidare tycks Stockholms Fotbollförbund bortsett från det sociokulturella perspektivet, vilket innebär att ekonomin fått stor inverkan på fotboll som sport.

Vår uppfattning efter genomförd studie är att syftet med lagvårdsarbetet är bra, men att det idag inte fungerar fullt ut i praktiken. Åtgärder och förbättringar måste vidtas för att detta arbete skall kunna fungera bättre i framtiden. Om Stockholms Fotbollförbund inte åtgärdar dessa brister, riskerar lagvårdsarbetet att bli blott ett spel för gallerierna.

Slutsatserna kan sammanfattas i följande punkter:

- Utbildningen bör utökas
- Tydligt regelverk bör utformas för hur lagvårdsarbetet ska tillämpas
- Regelverket bör fungera som regler, inte enbart som rekommendationer
- Fadderskap bör införas

4.3 Fortsatt forskning

Under studiens gång har det framkommit att många responderande lag anser att det finns, som de kallar det, ”riskmatcher”. En intressant studie skulle därför vara att undersöka vad som ligger bakom dessa ”riskmatcher”, samt vilken inverkan olika kulturer i svenska samhället har på och runt fotbollsplanen. Vidare har det framkommit att många responderande lag ser en större effekt efter införandet av nolltolerans. Därför skulle en undersökning om hur nolltoleransens införande har påverkat lagvårdsarbetet vara intressant. Utöver detta kom det fram att det skiljer sig i hur domare agerar på planen beroende på om det är en manlig eller kvinnlig domare. En undersökning om hur kvinnliga och manliga domare skiljer sig åt och

hur det påverkar spelet på plan skulle därför vara av intresse. Införandet av lagvärdar skedde i syfte att skydda domaren, men då domaren är den som ytterst ansvarar för att match inte för startas om inte båda lagen har lagvärd, kan det momentet leda till att en hotfull situation uppstår för domaren. Detta paradoxala fenomen skulle kunna vara en infallsvinkel för vidare forskning och utredning av lagvärdarbetet.

Käll- och litteraturförteckning

Otryckta källor

I författarens ägo

PowerPointpresentation om lagvärdar. Utgiven av från Stockholms Fotbollförbund.

Muntliga

I författarens ägo

Egna anteckningar

Intervju 8/1 2007 med Thomas Björkman, ansvarig för lagvärdarbetet hos Stockholms Fotbollförbund

Tryckta källor

Ahrenfelt, Bo, *Förändring som tillstånd*, 2. uppl. (Lund: Studentlitteratur, 2001)

Coulomb-Cabagno, Geneviève, Rasclé, Olivier, Soouchon, Nicolas, "Players' Gender and Male Referees' Decisions About Aggression in French Soccer: A Preliminary Study" *Sex Roles*, 52(2005: 7/8) s. 547 -553

Lennér-Axelsson, Barbro, Thylefors, Ingela, *Arbetsgruppens psykologi*, 3. uppl. (Stockholm: Bonniers Fotosätter, 2000)

Nilsson, Per, *Fotbollen och moralen en studie av fyra allsvenska fotbollsföreningar* (Stockholm: HLS Förlag, 1993)

Ruane, Janet, M, *A och O i samhällsvetenskaplig forskning* (Lund: Studentlitteratur, 2006)

Sandström, Stefan, *Ungdomsvåld orsaker och åtgärder* (Stockholm: Liber AB, 2000)

Svedberg, Lars, *Gruppsykologi*, 3. uppl. (Lund: Studentlitteratur, 2003)

Trost, Jan, *Enkätboken*, 2. uppl. (Lund: Studentlitteratur, 2001)

Elektroniska källor

Riksidrottsförbundet <riksidrottsforbundet@rf.se> Idrotten i siffror,
<<http://www.rf.se/files/%7B0CCC26A1-ABDE-4F9E-8266-4BAABF62A7DE%7D.pdf>>
(Acc.2007-02-05)

Nationalencyklopedin <kundcenter@ne.se> Sökord: snöbollseffekt
<<http://www.ne.se>> (Acc.2007-02-06)

Bilaga 1

KÄLL- OCH LITTERATURSÖKNING

Frågeställningar: Uppfattar berörda lag att det finns ett behov av fortsatt användning av lagvärdar? Uppfyller lagvärdarna sitt syfte, utifrån Stockholms Fotbollförbunds riktlinjer? Är lagvärdutbildningen tillräcklig, sett utifrån dagens utformning? Har säkerheten runt matcherna förbättrats, i och med införandet av lagvärdar?

VAD?

Ämnesord
<i>Idrottsvåld</i>
<i>Domarvåld</i>
<i>Våld</i>
<i>Förändringsarbete</i>
<i>Fotbollsvåld</i>

VARFÖR?

Varför har du valt just dessa ämnesord?

Vi har valt dessa ord, då de sammanfattar det ämne som vi behandlar, nämligen våld inom fotbollen. Förändringsarbete har vi sökt på, då vi även behandlar hur Stockholms Fotbollförbund hanterar problem med våld.

HUR?

Hur har du sökt i de olika databaserna?

Databas	Söksträng	Antal träffar
<i>Sport Discus</i>	Violence + soccer	575
	Violence + soccer + referee	19
	Violence + referee	75
	Development + soccer + leadership	5
<i>Libris</i>	Förändringsarbete	
	Idrottsvåld	16
	Fotbollsvåld	1
	Våld + fotboll	17
<i>GIH bibliotek</i>	Domare + fotboll	29
	Huliganism + idrott	32
	Våld	147

KOMMENTARER:

Flera träffar som vi fick var gammal forskning, äldre än 20 år. Detta kändes inte relevant, då fotbollen är en avspegling av samhället och samhället har utvecklats snabbt de senaste årtiondena. Den sökmotor som gav oss mest relevanta träffar var Gymnastik- och Idrottshögskolans egen bibliotekskatalog, då dessa träffar speglar det svenska samhället och svensk idrottskultur.

Bilaga 2

Missivbrev

Utvärdering av arbetet med lagvärdar

Sedan flera fotbollsdomare i Stockholm vid upprepade tillfällen utsatts för våld, i samband med matcher, startade Stockholms Fotbollförbund 2001 ett arbete med vad som kommit att kallas för lagvärdar. Kravet på att det skall finnas lagvärd, omfattar samtliga herrlag i division fyra till åtta, samt pojkserierna från 15 upp till 18 år.

Syftet med detta arbete har varit att skapa en tryggare miljö för domaren i samband med match.

Lagvärdar har funnits i snart sex år och Stockholms Fotbollförbund vill nu göra en utvärdering av arbetet.

Vi som genomför undersökningen är två studenter på Sport Managementprogrammet vid Gymnastik- och Idrottshögskolan i Stockholm och undersökningen kommer slutligen att presenteras i form av en C-uppsats.

Vi har, i samråd med Stockholms Fotbollförbund, valt att genomföra en enkätstudie som omfattar samtliga lag som har krav på lagvärd. Urvalet, där samtliga lag ingår, görs för att få en så sanningsenlig och heltäckande svarsbild som möjligt. Varje svar kommer att behandlas helt konfidentiellt och informationen som enkäten utmynnar i kommer enbart att användas i denna studie.

Deltagandet i studien är frivilligt. Ditt svar har stor betydelse för att få en så sanningsenlig bild av verkligheten som möjligt. I och med att samtliga berörda lag ingår i studien skulle en hög svarsfrekvens generera ett mycket bra informationsmaterial att ta avstamp i för det fortsatta arbetet med lagvärdar.

Undertecknade är ansvariga för utlämning, insamling och sammanställning av enkäten. Det går också bra att kontakta oss vid frågor eller tankar kring undersökningen.

Ida Björklund
e-mail: ih1535@stud.ihs.se

tel: 073 656 53 31

Maria Norlin
e-mail: ih1547@stud.ihs.se

tel: 070 798 38 37

Tack på förhand!

Bilaga 3

Enkät ställd till lagen

Frågeformulär:

1. Vilken/vilka funktioner har du inom föreningen (tränare, lagvärd, ordförande, spelare, lagledare, etc.)?
-

2. I vilken division spelade laget förra säsongen (2006)?

Div.4	Div.5	Div. 6	Div.7	Div.8
☐	☐	☐	☐	☐
Pojkar 16	Pojkar 17	Pojkar 18	Annan _____	
☐	☐	☐		

3. Hur många certifierade lagvärdar har ni inom ert lag?

0	1-10	11-20	21-30	fler än 30
☐	☐	☐	☐	☐

4. Upplever ni att miljön kring matcherna blivit säkrare i och med införandet av lagvärdar?

Ja	Ingen skillnad	Sämre	Vet ej
☐	☐	☐	☐

5. Anser ni att säkerheten runt matcherna är fullgod i dagsläget?

Ja	Nej	Vet ej
☐	☐	☐

6. Om nej; vad kan förbättras?
-
-

7. Har attityden mot domaren förändrats sedan införandet av lagvärdar?

Ja	Nej	Vet ej
☐	☐	☐

8. Om ja; på vilket sätt?

9. Hur upplever ni att utbildningen för att bli lagvärd är?

Mer än tillräcklig

Tillräcklig

Ej tillräcklig

10. Om ni svarat "mer än tillräcklig", vad behövs ej?

11. Om ni svarat "ej tillräcklig", vad saknas?

12. Från och med 2007 kommer match där något av lagen saknar lagvärd, ej att blåsas igång av domaren. Det lag som saknar lagvärd kommer att ses som förlorande lag med 3-0.

Hur ser ni på detta?

Positivt

Negativt

13. Vet ni vilka ytterligare påföljder som finns då en lagvärd inte följer reglerna?

Ja

Nej

14. Känner ni till vilka uppgifter som en lagvärd har?

Ja

Nej

15. Har lagvärdarna tillräcklig kunskap om nolltoleransens innebörd?

Ja

Nej

Vet ej

16. Utifrån er vetskap, har er/era lagvårdare utsatts för något hot?

Ja

Nej

17. Om ja, vilket av följande?

Svordomar

Personangrepp

Hot om våld

annat

18. Om du fyllt i annat, beskriv vad:

19. Utifrån er vetskap, har er/era lagvårdare utsatts för något våld?

Ja

Nej

20. Om ja, vilket av följande?

Spottning

Slag

Knuff

Annat

21. Om du fyllt i annat, beskriv vad:

22. Känner ni till om lagvård från annan förening utsatts för hot?

Ja

Nej

23. Om ja, vilket av följande?

Svordomar

Personangrepp

Hot om våld

Annat

24. Om du fyllt i annat, beskriv vad:

25. Känner ni till om lagvård från annan förening utsatts för våld?

Ja

Nej

26. Om ja, vilket av följande?

Spottning	Slag	Knuff	Annat
☐	☐	☐	☐

27. Om du fyllt i annat, beskriv vad:

28. Upplever ni som lag att behovet av lagvärdar finns för framtiden?

Ja, samma som idag	Ja, men i annan utformning	Nej
☐	☐	☐

29. Uppfyller lagvärdarna sitt syfte?

Ja	Nej	Vet ej
☐	☐	☐

30. Övriga kommentarer:

Bilaga 4

E-postpåminnelse

Hej!

Vi har under januari delat ut en enkät som syftar att utvärdera Stockholms Fotbollförbunds arbete med lagvärdar. Enkäten skickades till den person som i Stockholms Fotbollförbunds register står som kontaktperson för respektive lag. Det innebär att om en person står som kontaktperson för flera lag, tillsänds den personen flera enkäter. Om ni har frågor om detta, kontakta oss gärna. Vi skickade en påminnelse via e-post förra veckan och har sedan dess fått in ytterligare svar, men vi vill nu återigen påtala om vikten av att besvara enkäten så snart som möjligt. Enkäten finns även bifogad i detta mail och det går bra att besvara den via e-post. Om ni gör detta är vi tacksamma om ni skriver vilket lag ni tillhör så vi vet att den enkäten har inkommit.

Ni som redan besvarat enkäten tackar vi så mycket för hjälpen och ber er bortse från detta mail.

Tack på förhand!

Med vänliga hälsningar

Ida Björklund & Maria Norlin
Sport Managementprogrammet, Gymnastik- och Idrottshögskolan, Stockholm

Kontaktuppgifter:

Ida Björklund

e-mail: ihs1535@stud.ihs.se

tel: 073 656 53 31

Maria Norlin

e-mail: ihs1547@stud.ihs.se

tel: 070 798 38 37

Bilaga 5

Frågeställningarna kopplade till enkätfrågorna

Anser berörda lag att det finns ett fortsatt behov av lagvärdar och hur uppfattar lagen själv idén med lagvärdar?

- *Upplever ni som förening att behovet av lagvärdar finns för framtiden?*

Uppnår lagvärdarna sitt syfte, utifrån Stockholms Fotbollförbunds riktlinjer?

- *Vet ni vilka ytterligare påföljder som finns då en lagvärd inte följer reglerna?*
- *Känner ni till vilka uppgifter som en lagvärd har?*
- *Uppfyller lagvärdarna sitt syfte?*

Är lagvärdutbildningen tillräcklig, sett utifrån dagens utformning?

- *Hur upplever ni att utbildningen för att bli lagvärd är?*
- *Har lagvärdarna tillräcklig kunskap om nolltoleransens innebörd?*

Har säkerheten runt matcherna förbättrats, i och med införandet av lagvärdar?

- *Upplever ni att miljön kring matcherna blivit säkrare i och med införandet av lagvärdar?*
- *Anser ni att säkerheten runt matcherna är fullgod i dagsläget?*
- *Har attityden mot domaren förändrats sedan införandet av lagvärdar?*
- *Utifrån er vetskap, har er/era lagvärdar utsatts för något hot?*
- *Utifrån er vetskap, har er/era lagvärdar utsatts för något våld?*
- *Känner ni till om lagvärd från annan förening utsatts för hot?*
- *Känner ni till om lagvärd från annan förening utsatts för våld?*

Bilaga 6

Svarsfrekvens

Division	Svarsfrekvens
4	97 %
5	78 %
6	60 %
7	63 %
8	54 %
Total för seniorserierna	69 %
pojkar 15	37 %
pojkar 16	69 %
pojkar 17	65 %
Total för pojkserierna	56 %
Total för studien	65 %